

Bracon Lányok

Ára 5 lej

Szerda
1931 * szeptember 23

Főszerkesztő:
Szele Béla dr.

217. szám
XXXVII. évfolyam

Ára 5 lej

Anglia bünhődése

Fekete vasárnapja volt tegnap a meekendező Angliának. MacDonald riadtan rohant Londonba vidéki birtokáról, s az ünnepnap ellenére, amit az angol szentnek és sérthetetlennek tart, a legnehezebb munkát végezte, ami John Bull számára valaha adódott: az angol valuta, az angol vagyon, az angol hatalom, az angol jövő érdekében tett kétségbeesett erőfeszítést. A kétórás minisztertanács, amit sürgősen összehívott s amelyen az Angol Bank elnöke is résztvett, a font félelmes katasztrófájával foglalkozott. A fontot nem tudta megmenteni az egyesült nemzeti kormány sem, s az Angol Bank, a világ legnagyobb, legirigyletebb és legimponálóbb kincsháza, mely aranyaival s alacsony kamataival a világ gazdasági életét táplálta, irányította, ma a kamatlábat négy és félszázalékról hat százalékra emelte fel. A pénzügyi gyász jeléül, s a nagy debacle jeléül és jelül a már halálosnak érzett kórságnak, s mindama pusztító következményeknek, melyek az angol pénz katasztrófájából támadhatnak, a londoni tőzsdét is bezárták.

Gandhi szimbolikus alsónadrágja és a tengerből markolászott sója, amit a négy-szögesítésre váró kerekasztalon tett ki száradni, egyszerre lekerült a közérdeklődés izgalmaiból, mint ahogy Japán támadása is a mandzsuri birtok ellen hidegen hagyja a leszállított zöld miatt lázongó brit matrót. Nagybritanniában nagy baj van, igen nagy baj s hogy az az egész Európára, sőt az egész világra is mennyire kihat, azt az események hamarosan meg fogják mutatni. A berlini és frankfurti tőzsdék máris bezártak.

Ime, idejutott a világ leghatalmasabb birodalma, melynek területén csakugyan sohasem nyugodott le a nap, ha maga a főváros állandóan ködben is úszott. Onnan nem látták, hogy a világháborúba való beavatkozással — annak a megakadályozása helyett — az angol impérium is halálos sebet kap. A büszk brit uralom, mely félelmes flottájával és vakítófényű aranyaival az egész világ mozgását irányította, ma már nemcsak a dominiumok hajszolás függését szenved, hanem azt is, hogy legnagyobb erejét, büszkeségét, hódító talizmánját, a fontot — ami fontosabb volt még a híresen ősi és szilárd alkotmánynál is, foszlányokra szaggatta az idő próbája. Anglia is bünhődik a háború bűnrészessége miatt, s egyben s tényleg inkább ama határozatlan, hermafrodita érdekpolitika miatt, melyet a békeszerződés körül és ezek nyomán a népszövetségen folytatott. A brit politika, mely a francia sovinizmus Kirkejének a bűnkörébe került, elvesztette származását, nagysága, hivatása öntudatát s ha lelkevel már nem is, fizikai jénjevei még ott vergődik a varázslónő csillogó halójában.

Ma azonban már Anglia is a saját romlandó létén tapasztalja, hogy a trójai viharból kivergődőket a büntető végzet sordára a csáb karjaiba, s ha az istenek — az isteni csoda nem segít — ott hullanak el valamennyien — ő is, az itihakai király — a mindeneiket dísznökká változtató szíren rabságában.

Az angol szorultság és keserűség már egy üvöltő kiáltásban adja meg a szigetország s vele együtt az egész kultúrávilág veszedelmének forrását: Franciaország önzése, kapzsisága, kizárólagossági politikája az oka mindennek. Azt mondja az a fényesetően eltökélt nyilatkozat, hogy valamennyi Franciaország nem tesz politikai és gazdasági engedményeket, a világ megóvása lehetetlen...

Ott a francia varázslónő, aki tetszés szűkség szerint Shylock-ká, Harpagon-ká, Mefisztóvá képes átváltozni — megtartva szellemi szépségének és nagyságának eredeti vonásait is — feleljen a világ nagy felfordult sorsáért, akarja-e szabaddá tenni vagy sem? Övé a pénz, az erő, a hatalom, vigyázzon, nehogy a frank is a font sorsára jusson. Ez lesz az a font, melyet nélkül nem lehet kivágni a kiuzsorázott világ testéből.

Nem segített a koncentráció sem...

Az angol kormány ijedt intézkedései a font megmentése érdekében

Bezárták az összes angol tőzsdéket; négy és félről hatra emelték a kamatlábat

Nem lehet azt állítani, hogy egészen váratlanul érkezett, mégis, nemcsak az európai, de az egész világ pénzpiacait mélyen megrázta és a legnagyobb aggodalommal töltötte el a Londonból szétszóruló hír: az angol birodalom pénzügyi válsága olyan méreteket öltött, amelyek mellett eltörpülnek minden eddigi hasonló válságok, amelyek az elmúlt hónapokban sorban megrázták, az egyetlen Franciaország kivételével, szinte az összes európai államokat.

Az angol Nemzeti Bank hirtelen beszüntette a belföldi aranykifizetéseket, ami gyakorlatilag azt jelenti, hogy az angliai belföldi aranyforgalom teljesen megszűnik, négy és félszázalékról hatra emelte fel a kamatlábat s ugyanakkor a kormány beszüntette az összes angliai tőzsdék működését, ami egyébként szükségszerű következménye volt a belföldi aranyforgalom beszüntetésének. Mindezeket a gazdasági életet mélyen megrázó, de elkerülhetetlenül szükséges intézkedéseket a font értékének védelmében megindult szinte kétségbeesett harc hozta magával.

London, szeptember 21.

A radikális intézkedések előzményei

Már szombaton délelőtt érkezett külföldi jelentések sejteni engedték, hogy Londonban rendkívüli események játszódhatnak le az eddig legerősebbnek hitt valuta, a font körül. A szűkszavú táviratok egyelőre csak annyit árultak el,

hogy a newyorki és hollandiai tőzsdéken a font értéke ellen megindult hadjárat olyan méreteket öltött, hogy az

angol kormány kénytelen volt kilépni eddigi rezerváltságából.

A font ellen indított veszélyes kontremín kivédésére, a beérkezett jelentések szerint csütörtökön félmillió, pénteken egy és háromnegyed font értékű aranyat szállítottak Londonból Hollandiába, hogy a font elleni tőzsdemanővereket visszaverhessék.

A következmények most azt mutatják,

hogy ez a külföldre kidobott hatalmas arany mennyiség sem volt elegendő arra, hogy a kormány a veszélyt leküzdje. A font elleni támadások lankadatlan erővel folynak tovább s a krízis egyre több aranyra éhezett. A külföldi izgalom természetesen nyomban érezte a hatását a londoni tőzsdén is, amelyet a külföldre irányított aranylevonás is eléggé irritált.

A szombat esti sürgős minisztertanács

A krízis fejlődése a szombat délutáni órákban már olyan iramot öltött, hogy a pénzügyminiszter sürgősen táviratozott a vidéken tartózkodó MacDonald miniszterelnöknek.

MacDonald megszakította üdülését és szombat estére már Londonban volt.

A minisztertanács azonnal összeült és két óra heves tanácskozás után hozta meg azokat a szükségrendeleteket, amelyekről fentebb röviden megemlékeztünk.

Felemelte a kamatlábat, beszüntette a londoni börze működését s utasította a Nemzeti Bankot arra, hogy újabb intézkedésig belföldre ne adjon ki több aranyat.

Ekkor még csak a londoni börze beszüntetéséről volt szó, az újabb táviratok azonban már arról beszélnek, hogy az összes angol börzék bezárnak mind-

addig, amíg a kormány újabb intézkedéseket nem ad ki.

A szükségrendeleteket a minisztertanács az angol Nemzeti Bank képviselőjének, Clay-nek a beszámolója után szavazta meg.

Az angliai nyilvánosság csak vasárnap este tudta meg, hogy a helyzet mennyire komoly s hogy a kormány milyen intézkedéseket fogantatott. Az izgalom természetesen egyre nagyobb méreteket öltött, úgy annyira, hogy a miniszterelnökség jónak látta tájékoztató hivatalos nyilatkozat kiadását. Ez a hivatalos tájékoztatás, amely ugyancsak vasárnap este jelent meg, mindenekelőtt arról világosítja fel a közönséget, hogy

az Angol Nemzeti Bank csak a belföldön nem ad ki aranyat, a külföldi kifizetéseket azonban továbbra is rendesen teljesíti, hiszen éppen az a célkitűzése,

hogy a font árfolyamát a külföldi piacokon fokozottabb mértékben védni tudja.

A rendelet, amit a kormány csak hosszas megfontolás, súlyos töprengés és önmagá legyőzésével hozott meg, határozatlan időre szól s addig marad érvényben, amíg újabb kormányintézkedés nem hatálytalanítja.

A belföldi aranyforgalom letiltását egyébként az a tény teszi szükségessé, hogy a Nemzeti Banknak az elmúlt hónapok folyamán rendkívül súlyos aranykifizetéseket kellett fizetnie. Csak július óta közel 200 millió font értékű aranyat fizetett ki. (160 millió lejt). Emiatt aztán a Nemzeti Bank aranyállománya 130 millió font értékűre csökkent.

A rendelet azonban a normális bankéletet aig fogja érinteni, szükségszerűen maga után vonja azonban az összes angliai börzék beszüntetését.

A szükségrendeletek hatása külföldön

Németországban okoz nagy aggodalmat. Pénzügyi körökben olyan intézkedéseken törik a fejüket, amelyek a válságot tompíthatnák. A Frankfurter Zeitung értesülése szerint

egyelőre a berlini és frankfurti tőzsdék héfőn zárva maradnak.

Közben folynak a tanácskozások s egyáltalában

nem lehetetlen az sem, hogy a németországi tőzsdék is követni fogják az angol példát s egy időre beszüntetik a

működésüket.

A németországi sajtó egyébként azon a véleményen van, hogy a júliusi és augusztusi német krízis indította el azt a lavinát, amelynek súlyos következményei most Angliában érződnek. A rendkívül súlyos válsághól való kilábalás lehetősége pedig Franciaország kezében van, amely uzsorásként gyűjtött magához évek óta minden aranyat. Ha Franciaország nem tesz gazdasági és politikai engedményeket, úgy a válság egyre megrázóbb lesz s elkerülhetetlen következménye lesz.

Amerika és Franciaország a font mögé áll

A hétfő délutáni jelentések szerint a világsajtó érdeklődésének a középpontjában a londoni események állnak. Ugy a francia, mint a német sajtó nyugalomra int, mert az angol kormány fontmentő rendelkezései nagyon radikálisak ugyan, de éppen ezért gyors eredménnyel bíznak. Egyébként a francia sajtó erőteljesen hangsúlyozza, hogy a font mentése Franciaországnak is érdeke, már csak azért is, mert az országban nagyobb mennyiségű font van a bankok, magánosok, sőt a Nemzeti Bank tulajdonában is.

Párisból érkező és hivatalosnak jelzett jelentések szerint a francia kormány is teljes mértékben átérti a font leértéktelenedésének a veszélyét. A pénzügyi kormányzat kijelentette, hogy

a francia jegybank teljes felkészültséggel áll a font mögé. Páris és London között állandó tárgyalások vannak. Kiszivárgott hírek szerint a francia jegybank készen mutatkozik arra, hogy hozzásegítse Londont a font újabb sabilizálásához.

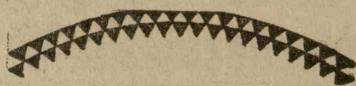
A newyorki jelentések arról számolnak be, hogy Amerika is készen mutatkozik a legmesszebbmenően résztvenni a font megmentésére indított akcióban.

A szövetségi jegybankok vasárnap este óta állandó tanácskozásokat folytatnak. Általában az a felfogás alakult ki, hogy Angliának az amerikai jegybankok újabb nagyobb dollárkölsön nyújtásával sicsenek a segítségére. Ez a kérdés már szinte elintéztnek tekinthető annyira, hogy Anglia számíthat az újabb amerikai

kölcsönre.

Londonban Loyd George újabb szótartott intézett Anglia polgárságához, arra kérve mindenkit, hogy nagy fegyelmel és szilárd összetartással legyenek segítségére a kormánynak a fontért folytatott nagy harc sikeres kivívása érdekében.

Németországban a hangulat még mindig nagyon izgatott. A tőzsdék szinte kivétel nélkül zárva maradtak hétfőn a valószínű, hogy holnap-holnapután sem kezdik meg a működésüket. Egyelőre tájékozatlanul állnak, a legmesszebbmenő óvatosság tehát indokolt. A hétfő reggeli órákban olyan hírek terjedtek el, hogy a német jegybank is emelni akarja a kihelyezési kamatlábát, ezt a hírt azonban a déli órákban hivatalosan megcáfolták.

Egészséges és szép fogaknak

Egy tiszt, enyhe, kiméletlen fogtisztítószer, amely minden fogközbe behatol, eltávolítja a kényelmetlen foglerakódást, tisztítja és felírisszítja a száját, a fogakat ragyogó fehéren tartja.

ERASMIC
szappan
fogápolószer

ROMÁNIAI VEZÉRKÉPVISELET:
"PARFUMERIA ELITEI ENGROS"
București, IV. Str. Labirint 54.

állam annak a feltevésnek, mintha 6 elene volna a leszerelésnek.

Néhány esztendővel ezelőtt a francia kormány még azt hirdette, hogy a leszerelés előtt az általános biztonság érzetét kell felkelteni. Ma Jacques Lyon, a leszerelés problémáiról írt könyvében a francia közvélemény szöszlőjéjeként nyíltan odavágja már a kormánynak, hogy a gonosztervek ártalmatlanná tételét nem a jósorára kell bízni, sem pedig azt várni, hogy majd maguktól megtérnek.

Most már a nemzetközi politikások is megállapodtak abban, hogy elsősorban a nemzetközi világhátszínre kell megoldani, ha a siker jegyében akarnak levülni az 1932. konferenciához.

SEIDNER IMRE

a választások alkalmával parancsot kaptak a kisenevi főügyésztől, hogy a Stere-féle demokratapárt jelöltjét, Mata volt képviselőt a választások előtt verjék el és kinezik meg,

hogy ne mehessen propaganda-utrá. Az ügyész — a volt detektívek állítása szerint — becsületsszávára kijelentette, hogy az előre kitervelt brutalitásért semmi bántódás nem fogja őket érni, mivel annak politikai jelleget fognak kölcsönözni.

A főügyész biztatására a két detektív „letartóztatta” Matát és a rendőrség zárkájában

több órán keresztül kinezte, véresre verték.

Megindult a vizsgálat, amelynek eredménye az lett, hogy a két detektívet felfüggesztették és a bírósági eljárás folyamán elsőfokon egy-egy évi fogházbüntetésre ítélték őket súlyos testisértés miatt.

Azért akartak tehát bosszút állni az ügyészen, mert nem tartotta be a szavát és engedte elítélni őket, holott parancsára cselekedtek.

A kisenevi esethez, amely élő dokumentuma az országban uralkodó „választási mentalitásnak”, minden kommentár fölösleges.

— GOGA KEDDEN ÉRKEZIK VISSZA KÜLFÖLDI UTJÁRÓL. Bukarestből jelentik: A külföldön tartózkodó Goga Octávián kedden érkezik vissza az országba. Megérkezése után néhány napot tölt csucai kastélyában, s azután utazik le a fővárosba, hogy megkezdje a munkáját a néppárt őszi politikai mozgalmában.

Megnyílt! Uj szálloda!
NEW-YORK

BUKAREST. CALEA GRIVITEI 143.
(a Gara de Nord mellett)

Egyágyas szobák 80—90 lejig, kétágyas szobák 110—120 lejig. Modern kényelem, központi fűtés, meleg és hidegvíz, minden lakosztályban parkett, előzőkeny kiszolgálás.

A tisztviselő és utazó uraknak kedvezmény.

Magyarország új helyzete a világpolitikában

Románia és Jugoszlávia is kölcsönakcióval fordul a Népszövetséghez

Genf, szeptember 21.

(A B. L. munkatársától.)

Midőn szombaton a magyar delegáció feltárta Magyarország nyomasztó helyzetét a Népszövetség pénzügyi bizottsága előtt, olyan hírek szivárogtak elő a külszázak mögül, mintha a nyomasztó magyar gondok mély hatást gyakoroltak volna az illetékes körökre és remény nyílik rá, hogy Magyarország megkapja a kért kölcsönt.

Azóta egy pokolgép felrobbantotta a Bukarest—osztendei gyorsvonatot, osztrák fajtűdőlő különítmények elfoglaltak néhány stájer falucskát és a régi osztrák—magyar monarchia közös emléket felidéző események hirtelen új irányba tereltek a fontos tárgyalásokat. Magyarország, a ki a fölveendő kölcsönt azzal akarja garantálni, hogy gyáraiban új lendülettel indul majd meg a munka és fölvirágzik az ország gazdasági helyzete és aki folyton azt hangoztatta a hitelezői megnyugtatóására, hogy az országot nem fenyegeti kommunista veszély, mit mondhat Genfben a bia-torbágyi pokolgép fölrobbanása után?

A nemzetközi kölcsön elengedhetetlen alapfeltétele a kölcsönkérő ország belső politikai viszonyainak stabilizáltsága. A finom genfi szeizmográf a politika minden földrengésére azonnal válaszol, még előbb, mielőtt a new-yorki tőzsdén zuhanni kezdenének valamely bajbajutott ország iparvállalatainak értékpapírjai. A Quai du Wilson kölcsöntárgyalásai zárt ajtók mögött folynak ugyan és pillanatnyi állásukról nem informálják a sajtót, de ma már mindenki arról beszélt, hogy Magyarország és Ausztria kölcsönakciójának nincsenek a legfényesebb kilátásai.

Minden francia nemcsak született diplomata, hanem született takarékoskodó is. A tisztviselő, a munkás, vagy akár a bankigazgató elegáns felesége egyaránt megnézi a sout, mielőtt kiadná. Bainville francia író olyan szent és törekény „lénynek” tartja a takarékoskosságot, a francia gazdagság egyik forrását, mint egy újszülöttet, amely magában hordja a jövő élet reményeit. Ezzel a mérsékelt-ségével van összefüggésben, hogy Franciaország esztendőközön keresztül nem akart pénzt kölcsönözni Németországnak, mert a szélsőséges elemek, főleg az acélszakosok hatalomra kerülésétől tartott. A szőke aranyrudak körül forog a fél kontinens gazdasági láburaállítás és Franciaországra hárul a hitelező szerepének vállalása a gazdaságilag lerongyolódott két középeurópai országgal szemben is. Könnyen elképzelhetjük hát, hogy a közbejött események után milyen szigorú feltételekhez köti Franciaország a magyar és osztrák kölcsönöket.

Vajon eleget tehet-e Magyarország

ezeknek a követelményeknek? A genfi közfelfogás egyre leplezetlenebbül hirdeti, hogy

Magyarország nyomorának a feudális-mus a főoka

és a nemzetközi politikában hangadó Journal de Genève olyan mérvűnek nevezi a magyar reakciót, amelyhez fogható szerinte sehol máshol nem létezik... Már pedig ilyen kormányzati rendszer, ha az elcsúszás és hozzájárul, könnyen megbosszulhatja magát a lefekezett néptömegek hangulatkirobbanásában.

Fölmerül hát a kérdés: ki fog segíteni ezeket a babajutott két országon? Hisz jól értesült körökben már arról is süttog-nak, hogy talán már néhány nap múlva Románia és Jugoszlávia is hasonló segélykérési akcióval hozakodik elő és valószínű, hogy a franciák akkor inkább e szövetséges államokat fogják támogatni aranyukkal, mint Magyarországot vagy Ausztriát.

Közben a nyílt színpadon élénken folynak a tárgyalások a Népszövetség különböző bizottságaiban. Ha a törődött Briand mond valamit, Curtius szokott finomsá-

gával kifejti, mennyire igaz van az igen tisztelt Kartárs urnak, vagy — amire még nem volt példa — a hatodik bizottság legutolsó ülésén Benes is helyeselte a német külügyminiszter előterjesztését, a mellyel

Curtius a nemeurópai államoknak az Európa-bizottságba való bevonását sürgette.

(Enélkül szerinte megoldhatatlan a kontinens válsága.) Szóval a bizottságokban csak úgy csöpögnek a közeledési szellem-től a felszólalások, ugyanakkor, amikor az Assembléen még mindig a ridög tónus uralkodik, a tanácsnak pedig, amelyben Magyarország nincs képviselve, a kisantant államainak szereplése még ma is valamilyen magyarellenest izt ad...

Soha még annyira nem hasonlítottak egymáshoz a világ ötvenkét államának népszövetségi kiküldöttei által elzengett felszólalások, mint a XII. közgyűlés bizottsági tanácskozásain. S ebben nemcsak annak az erőfeszítésnek van nagy szerepe, hogy közös erővel lábáljanak keresztül gazdasági bajokon, hanem még az árnyékát is el akarja hárítani valamennyi

A japán hadiflotta elindult Kína felé

Moszkva, szeptember 21.

A Nakamura japán tábornok meggyilkolása miatt kirobbant japán-kinai konfliktus új fejezet elé érkezett a Tokióból Moszkvába érkezett jelentések szerint. Ezek arról adnak hírt, hogy Japán kormánya kijelentette, azonnal beszünteti a Mandzsuriában megindított fegyveres akciót, ha Kína végre gondoskodik a japán érdekek és különösen a japán alattvalók védelméről. A nankingi kormány állásfoglalása egyelőre ismeretlen a japán előterjesztéseket illetően.

A kinai kormány azonban már felett Mukden megszállására: Santung tartományban elrendelte és kihirdette az ostromállapotot. A tartományban élő japánok ezerszámra menekülnek.

Japán kormánya egyébként hadiflottáját elindította a kinai kikötők felé. A szovjet nem avatkozik be Kína és Japán háboruszkodásába, mert az orosz-kinai konfliktus idején a japán kormány sem kifogásolta a keletkinai vasut mentén életbeléptetett orosz hadműveleteket.

Újabb jelentések szerint a japán csapatok folytatták előrenyomulásukat Mandzsuriában. Ezzel egyidőben a szovjetkormány is megtette a szükséges óvintézkedéseket és erős csapatösszevonást rendelt el a mandzsuri határon, felkészülve minden eshetőségre.

Egy választási dokumentum:

A kisenevi főügyész rendeletére véresre kineztek a Stere-párt jelöltjét

Amikor a fő ügyész nem tartja be a pibékeknek adott szavát

Bukarest, szeptember 21.

Furcsa véletlen, hogy a legutóbbi választások visszaélései rendre kezdenek napvilágra kerülni. Annak ellenére, hogy a kormány annakidején lépten-nyomon a választások egyenlőségét és tisztaságát igazolni látszó nyilatkozatokkal táplálta az ország közvéleményét, ma már megállapítható, hogy igenis történtek brutalitások és nem véletlenül, hanem felsőbb rendeletre. A legújabb választási dokumentumot egy kisenevi véletlen szolgáltat-ta.

Vasárnap délután népes bankettet ren-

dezték Balti városban Rascanu tábornok-nak, Bessarabia kormányzójának tiszteletére. Vigán folyt a mulatság, amikor a teremben váratlanul megjelent két volt detektív, Comsa és Berdan, akik rövid tájékozdás után,

az asztalnál ülő főügyész mellé lopóztak és egy óvatlan pillanatban rútámadva ütlegetni kezdtek.

A váratlan támadásra óriási botrány tört ki. A támadókat letartóztatták. Kihallgatásuk alkalmával szenzációs vallomást tettek. Elmondották, hogy

Modern Mozgó BRASSÓ Tel. 518

Ma, hétfőn a nagyszerű német filmoperette
DOLLY KARRIERT
Dolly Haas és Oskar Karlweiss-al.
UFA-FILM - MAGYAR FELIRAT.
Western beszélőgép.

Kedden d. u. 3-5-ig MATINÉ
10-15 lejes helyekkel.

„Dollárhercegnő” Liane Haid, Siegfried Arno.

Következik:
„A fehér barab”
Világszenzáció.

LÁSZLÓ ÁKOS BANKIGAZGATÓ KARRIERJE

a pesti tőzsdeláztól a családi száműzetésig

Különös kötvényüzletek, bankalapítás, filmvállalat, mozi, szappangyár, színházigazgatás, kellemetlen váltóhistóriák és a Lőrinczy-ügy: — egy háboru utáni pályafutás mértőldkövei

Kolozsvár, szeptember 21.
Néhány nap óta Kolozsváron kevesebb van egy bankigazgatóval és több egy társadalmi botrányal. A bankigazgató távozása fel se tűnt volna senkinek, ha a neve nem volna a legszorosabb kapcsolatban a botrányal. Nem is egy botrányal. A bankigazgató neve László Ákos, akinek a személye körül elsősorban a kolozsvári magyar színház szerencsétlen emlékeztető bérbeadásával kapcsolatban robbant ki az első komolyabb botrány és ugyanennek a skandalumnak talán még nagyobbra dagadó utóhullámai viharoznak fel most a Lőrinczy-ügy során. László Ákosnak a magyar színházon keresztül eddig még fel nem tárt kapcsolata vannak a vizsgálat alatt álló Lőrinczy-üggyel és a kolozsvári vizsgálóbíró na on kíváncsi volna László Ákos magyarjárására, ha László Ákos az elmúlt héten a családját el nem tanácsolja külföldre. Egy nappal a kihallgatására kitűzött terminus előtt...

Egy kellemetlen váltóhistória

Egy nagy színházi üzemnél sok mindenre van szükség: amit László Ákosék különböző kereskedőknél szereztek be. A vásárlásoknál mindig váltóval fizetett a színház, amelynek pecsétjén kívül a két igazgató aláírása is szerepelt az elfogadványokon, mert a legtöbb kereskedő, szerencsés óvatosságból nem elégedett meg László Ákos aláírásával, hanem ragaszkodott a gróf aláírásához is. És az a jóhiszemű ember, aki ilyen színházi váltót fizettségül bárkitől is elfogadott, amikor a lejárat napján bemutatta azokat gróf Horváth-Tholdynak, a fiatal magnás nagyon sok ilyen váltót nem volt hajlandó a magáénak elismerni. Hasonlóképpen nem volt hajlandó visszaváltani egyes váltókat a Szinpartoló Egyesület sem, amely időközben a közvélemény nyomása alatt visszavette a színházat a négyéves bérleti szerződés alig egy éves lejárta után. Itt azzal utasították el a váltók kiegyenlítését, hogy azok nem szerepelnek a volt bérlet kiválasztott összeállításában. Miután minden bítelezőzereti visszakapni a pénzt, nem maradt más mód erre, mint bűnvádi utra terelni a különös váltók ügyét. Az utolsó percben azonban mégis rendbejött valahogy a gazdátlan váltók ügye.

LÁSZLÓ ÁKOS KARRIERJE

Annak, hogy a fiatal bankár, akiről még nem is olyan régen valóságos legendák forogtak közszájon fantasztikus kereseteivel

Az olasz ellentengernagy, mint üzleti tőke

Ugyanabban az évben László Ákos, hogy a megfelelő igazolványokhoz jusson, belépett kezdő újságíróknak az egyik kolozsvári napilap szerkesztőségébe, majd rövid idő múlva felutazott Budapestre és beiratkozott a közgazdasági fakultásra. Egyes verziók szerint László Ákos állítólag nagy pénzeket nyert Budapesten, ahol akkor még nagy volt a tőzsdeláz és ez őt is elragadta, míg végül ott is hagyta az egyetemét. Egy másik verzió szerint László Ákos csakugyan nagy összegeket keresett Budapesten, de nem tőzsdézésel, hanem bizonyos értékpapír-manipulációkon, amelyek miatt állandóan repülőgépen jött-ment Budapest és Páris között. Hetenként tette meg ezt az utat, mindaddig, amíg ki nem robbant a Párisban és Berlinben leplezett magyar kötvényhamisítási botrány. Vannak, akik úgy tudják, hogy László Ákosnak is volt szerepe ebben az óminózus ügyben, de ez nem bizonyítható. Csak annyi bizonyos, hogy hír szerint tekintélyes vagyonnal került vissza Kolozsvárra. Amikor visszatért, magával hozta Cortini olasz ellenengernagyot, akivel külföldön utazgatásai közben ismerkedett meg. Legjobb barátjának lejtöztette ki az olasz katonatisztet, akivel, mint később kiderült, — nagyon jól kitervelt üzleti számításai voltak.

Eredetileg, amint mondják, László Ákos azt szerette volna, ha belekapcsolódhat az akkor még szerényebb keretek között mozgó Kereskedelmi Hitelintézetbe, amelynek vezérigazgatói székében akkor édesapja, László Gyula ült. De a bank tulajdonképpeni feje, Sebestyén Dávid, hallani sem akart arról, hogy társává fogadja ifju unokáját, akitől egyáltalán nem volt elragadtatva. (Lőrinczy-

Az eltanácsolás azonban főképpen bizonyos rendezetlen váltóaláírások miatt vált sürgetővé, amelyeket csak az utolsó pillanatban sikerült a családnak visszavonni a rendőrségtől. Ezek a váltók még abból az időből származnak, amikor a válságos helyzetbe került kolozsvári Magyar Színház igazgatását, általános meghökkenésre és Kolozsvár magyar társadalmának tiltakozására elnevezte, László Ákosra és üzlettársára, Horváth-Tholdy István grófra bízta a Szinpartoló Egyesület, négyévi szerződéssel. László Ákos elnyomta a vele egykorú gróft és teljhatalommal teljesen egyedül vezette a kolozsvári Magyar Színház művészeti és gazdasági ügyeit. Néhány botrányos előadás után, amelyen a tehetséges és hivatásos művészek mellőzésével az új bérlet saját kegyenceiket léptették fel, a közönség tüntetőleg elmaradt a színházból. Ez természetesen kihatással volt a színház gazdasági ügyeire is.

és üzleteivel kapcsolatban, most önkéntes száműzetésbe volt kénytelen menekülni, hosszú és nagyon érdekes története van.

László Ákos a Kolozsváron tekintélyes szerepet játszó Sebestyén-család vagyonai és társadalmi súlyának köszönheti, hogy abszolút középszerű képességeivel, ha látszólag is, közéleti szereplővé tudott kinőni. És a háboru utáni elvadult viszonyoknak, amelyek éppen azoknak az embereknek kedveztek, a ki jól értett ahhoz, hogyan kell beszélni önmagukról és miképpen lehet port hinteni a világ szemébe. A ma is átlag 26—27 éves fiatalember a kolozsvári unitárius kollégiumban végezte középiskolai tanulmányait és itt került baráti viszonyba Horváth-Tholdy István gróffal, aki osztálytársa volt. A születési arisztokrácia megbocsátotta a gazdag Sebestyén-család már akkor előkelősködő legifjabb képviselőjének, hogy zsidó és így a két diák igen meleg barátságba jutott egymással. Érettségi után ennek a barátságnak az alapján Horváth-Tholdy gróf kivitte magával László Ákos-t a szülei birtokára. Marosnémetben a két jóbarát üres óráiban keresztül-kasul kutatta az ősi kastélyt és így akadtak rá egy már régen elfelejtett éremgyűjteményre. Nekik ajándékozták a gyűjteményt, amelyben sok értékes régi pénz volt és a két tettevágyó maturált diák sietett is a sok régi pénzt felváltani jó, modern valutára. Állítólag félmillió lejt kaptak és ez az összeg képezte azután a további üzleti vállalkozások alapját. Társak lettek.

Mozéstól igen! László Ákos erre Cortini admirális és gróf Horváth-Tholdy István nevének kijáratásával konkurrens bankot alapított, az Erdélyi Takarékpénztárt. Amolyan kis bankocskát volt ez, amelynek kitűnően kedveztek a zabolátlan kamatviszonyok. Ezzel párhuzamosan az új bank erősen kultiválni kezdte az Erdélyben még ma sem jelentős kötvényüzletet. Azt, hogy honnan és milyen uton jutott az Erdélyi Takarékekhez a kötvényekhez, nehéz lenne megállapítani, de annyi tény, hogy abban az időben László Ákos rengeteget utazott külföldre, a honnan zsúfolt bórindókkal tért vissza, anélkül, hogy a határon valaha is bármilyen kellemetlenséget támadt volna. Általában nagyon jó viszonyt tartott fenn a vámtisztviselőkkel, ami lehet teljesen független dolog is a kötvényüzletétől. A kötvényekről még csak annyit érdemes feljegyezni, hogy László Ákosnak valamilyen szerepe volt a Szamos-völgyi Vasut Rt. kötvényeinek a román államkincstár részéről történt átváltása körül is, amely ügyet tudvalevőleg — Raileanu akkori közlekedésügyi államtitkár szerepével kapcsolatban — nem volt egészen sima lefolyású.

NAGYURI ÉLET ÉS NAGY-SZABÁSÚ ÜZLETEK

László Ákos karrierje, kisebb zökkenőktől eltekintve, megfelelően fizetett sajtóreciklám segítségével, erélyes vonalvezetéssel fölfelé ívelt. Az emberek azt hitték, hogy komoly pénzügyi tényező lett a konzervatív kolozsvári piacon. Csak a beavatottak tudták, hogy az egész felszínre törés nem lehet hosszú életű, mert indokolatlan és hiányzik a kellő megalapozottsága. Hiába jutott be László

Ákos a társa révén a legexkluzívebb magnaskörökbe, hiába nyerte meg igazgatósági tagnak a bankjához gróf Wass Endrét is, hiába rendezte a reggelig tartó pezsgős mulatságokat, hiába járt mindig csak autóbíron, hiába volt látható az összes mulatóhelyeken, hiába tartott nagyszerűen fizetett szeretőket, akiknek pazarul fényűző lakásokat endezett be, hiába vivott hírhedt kártyacsatákat és hiába verette magának uton-utfélen a nagydobot előszóval és a sajtóban, — a komoly üzleti világban mindig lenézték és betolakodónak tekintették lázas üzleti tevékenységére ellenére. Tudták, hogy eljön még az idő, a

Báró Kemény János baráti zsirója

Mindezekből az üzleti vállalkozásokból messze kimagaslik László Ákos legmerészebb és legrosszabbul sikerült akciója: a Magyar Színház bérlete. Amikor 1930. májusában a Szinpartoló Egyesület négy évre bérbeadta nekik a színházat, Lászlóék többek között kötelezettséget vállaltak arra, hogy kifizetik dr. Janovics Jenő négymillió adósságát. De amint utólag kiderült, nem volt egy krajcárjuk sem, hanem felkeresték báró Kemény Jánost, az Erdélyi Helikon mecénását és tőle kértek többmillió váltókat. Azzal érveltek, hogy az Erdélyi Takarékpénztártól ők, mint igazgatók, nem vehetnek fel saját váltóra pénzt és ezért van szükségük Kemény báró garanciájára, akit biztosították róla, hogy az általa aláírt váltókat nem fogják leszámítani. Képzelték a fiatal báró kínos meglepetése, amikor az egyik kolozsvári román pénzügytől felszólítást kapott, hogy közel másfélmillió váltóesedékességét rendezze. Kemény báró felelősségre vonta Lászlókat, felvilágosította a színház könyveit és nyílt botrányra fenyegetőzött. Megindultak a tárgyalások, amelyek során László Ákos hozzátartozói magukra vállalták a báró Kemény János garanciájának felhasználásával felvett összeg nagyobbik felének megértését, míg a kisebbik rész, amely állítólag

mikor a futó homokra épített összes vállalkozásoknak össze kell omlaniuk.

Egyelőre azonban László Ákos élte a világát és nagyszerűen keresett. Barátjának, az állítólagos olasz ellentengernagynak a révén megszerezte a Paramount-filmgyár romániai vezérképviselői, amelynek értékesítésére megalapítja az Imperator Film céget. Eleinte nagyszerűen prosperált a vállalat, amikor váratlanul közbejött valami, mert a Paramount igazgatósága Amerikából kiktűzte Palugyai igazgatót, aki gyorsan likvidálta Lászlóékkal, felbontotta velük a szerződést és a Paramountot levitte Bukarestbe. Új tizlet után kellett nézni és miután László Ákos felismerte a filmszakmában rejlő nagy üzleti lehetőségeket, az Erdélyi Takarékpénztár másik igazgatósági tagjával, dr. Buia János városi tisztiorvossal együtt átvette a legjobban menő mozi bérletét. Ezzel párhuzamosan a külföldi sorsolások kötvények terjesztésére is kezdett foglalkozni, de, mert itt számolni kellett a hatóságok esetleges beavatkozásával, — ami elkésetten bár, de nem rég meg is történt, — külön céget létesített erre a célra, Schreiber-bankház elnevezés alatt. Bekapcsolódott László Ákos a csödbe kergetett Heinrich-szappangyárba is, amelynek zajos konfliktusok árán jutott birtokába, egy alkalmi konzorciummal együtt. És most kiderült, hogy László Ákoséknak szerepük volt a Lőrinczy-ügyben is...

3 és félmillió körül mozog, tandíj szolgálmajd a tulságosan jóhiszemű bárónak, hogy máskor ne adjon millió zsirókat baráti szíveségből.

Ugy látszik azonban, hogy a báró Kemény János váltóira felvett összeg nem volt elegendő, mert hiszen abból dr. Janovics Jenőért egyedül 4 milliót kellett kifizetni, azonkívül a Magyar Színház deficitje is 6 millióra nőtt Lászlóék egyéves gazdálkodása alatt. Valószínűleg ez a magyarázata annak, hogy olyan váltók kerültek forgalomba gróf Horváth-Tholdy István és László Ákos aláírásával, amelyeket a gróf utólag csak igen kis részben volt hajlandó a magáénak elismerni. Hír szerint közel egymillió lejt teszi ki ezeknek a váltóknak az összege. Mindezeket az ügyeket az érdekeltek igyekeztek házilag elrendezni, állítólag azonban a különböző elszámolások után is még mindig vannak a kolozsvári piacon gazdátlan váltók.

Nem lehet tehát csodálkozni azon, hogy a rokonok megelégtettek a baráti tömjénezésektől önmagába szédült fiatalember üzleti zsenijét és ha már a számlát nekik kell kifizetni, legalább ártalmatlanná tették és elküldték külföldi tanulmányútra, ahol remélhetőleg nem fog újabb üzleteket csinálni...
Bányai Ernő

Revolverek sorfala között süt a pék kenyeret

Amíg a kalácsokat ki nem sütöm, nem megyek a rendőrségre!
— mondotta Tóth Károly pékmester

Szatmár szeptember hó 21.
A B. L. legutóbb jelentette, hogy kenyérbélyeg razzia során Tóth Károly szatmári pékmester összeszólalkozott Milóiu rendőrtiszttel, karót emelt a rendőrtisztre és ezért a pékmestert letartóztatták. A letartóztatott pékmestert az ügyesség kihallgatása után szabadonbocsátotta, de természetesen Tóth Károly ellen az eljárás tovább folyik.

Tóth Károly vallomása szerint nem emelt botot a rendőrtisztre, csak méregbe gurult és mérgében úgy a földhözvágta a sütőlapátot, hogy az darabokra tört.

A rendőrtiszt ugyanis azt kívánta, hogy a pékmester a forró kemencéből szedje ki a vasárnapra készülő kalácsokat és mutassa meg, hogy azoknak fenekén van-e bélyeg.

Tóth Károly megmagyarázta a rendőrtisztnak, hogy ez lehetetlenség. A kalács nyúlós massa, amelyet míg teljesen meg nem sült, a tepsiből kivenni nem lehet és így neki nincs is alkalma meggyőzni arról, hogy a háztartások, amelyek ezeket a kalácsokat dagasztják és a

pékhez csak kisütni adják be, ragasztottak-e bélyeget a kalács aljára vagy nem?

A szóváltás során a rendőrtiszt közölte a pékmesterrel, hogy letartóztatja és követelte, hogy azonnal kövesse őt a rendőrségre. Tóth Károly nem akarta ott hagyni a kemencéjét addig, amíg a kalácsokat ki nem süti és mivel a rendőrség emberei is belátták, hogy ezt a kis időt Tóthnak még engedélyezhetik, bevárták, hogy a pékmester előbb süsse ki a kalácsokat.

Tóth Károly elmondja, hogy ötnegyed óráig tartott, míg az éppen a kemencében, levő tésztákat megsütötte és ez alatt az idő alatt

Milóiu rendőrtiszt, Szabó detektív és két rendőr revolverrel a kezükben őrizték a pékmestert kemencéje előtt, hogy el ne szökjék.

— A revolverek sorfala között még sohasem sütöttem kalácsot! — mondja Tóth Károly, aki bevallja, hogy az öt-negyedóra élete nagyon nehéz öt-negyed-órát volt.

Nemcsak a kalácsot, őt is megbélyegezték.

Telefon: 518

„MODERN MOZGÓ” BRASSÓ

Következik:

a világ legragyogóbb német éneklő, beszélő filmszenzációja

A FEHÉR BARÁT

RICHARD VOSS

„Zwei Menschen” című regénye, filmen

Charlotte Susa és Gustav Fröhlich a főszerepben

A vidék figyelmébe is ajánljuk ezen filmremekünket!

HADIFOGSÁG 1945-BEN

Bukarest, szeptember 21.

Ma végigolvastam egy nemzetközi megállapodást. A Monitorul Oficial egyik legutóbbi számában jelent meg francia és román nyelven. Jellemző, hogy csupán az egyezmény aláíróinak névsora négy és fél nyomtatott oldalra rug. Hét fejezetből, illetőleg 97 szakaszból áll. Az ember feje kóvályog a nehéz nyelvezettel megfogalmazott paragrafusok tömkelegétől.

Mégis végigolvastam, sőt azt lehetne mondani, hogy ellenállhatatlan érdeklődéssel, szinte gyermeken lelkesedve olvastam végig. Pedig nagyon utálok a törvényeket, legyennek azok akár nemzetiek, akár nemzetközi. Unalmasak, szárazok, nagyképűek, fontoskodók, agyonszámítottak s mégis hemzseg bennük az ellenmondás. A lényegüket az adja, ahogyan majdan ki lehet őket játszani.

Ez a megállapodás azonban kivétel. Címe: Egyezmény a hadifoglyokkal való bánásmódról.

Kilencvenhét paragrafusból áll s mégis azt lehet mondani rá, hogy költemény. Iról munka, melyben benne lüktet a szíve.

Amikor nagynehezen a végére értem, megrendültem s melankóliával tettem le. Talán csak a gyermekévek mese-élményei gyakoroltak rám ilyen hatást, mint ez a száraz szakasz- és bekezdés-halmaz. Szerettem volna kirohanni az utcára, magam köré gyűjteni a tömeget, széttánni karomat s elkiáltani, hogy:

— Heuréka!
— Meg van! Meg van! Meg van a nagy megoldás!

— Éljen! Éljen! Éljen!
— Éljen a világháború!

Ugy van, éljen a világháború! Tudom, hogy milyen nehéz szó az, amit kimondok, de ennek ellenére vállalom a teljes felelősséget. Tehát ismét kihangsúlyozom, hogy éljen a világháború! S nem is a régi világháború, melyen állítólag már tustünk, hanem az új, melybe állítólag még nem kezdtünk bele.

Ez a merőben cinikus éljenzés, ez az embertelenül durva helyeslése a tömegmészárszék természetességére ellenszenves.

Azonban szolgáljon mentésemre, hogy elolvastam a hadifoglyokról szóló nemzetközi egyezményt.

Elsőre is, érző és érző ember vagyok, mint annyi más. Nyitott szemekkel és fülekkel járok a világban, látom és hallom, mi folyik itten társadalmi élet ürügyén. Tele vagyok vágyakkal és elképzelésekkel afelől, miképpen kellene és lehetne változtatni a dolgokon. Nem csupán a magam dolgain, hanem — miután szociális lény vagyok — mindannyiunk dolgain.

S az egyezmény elolvasása után ezért élezem az új világháborút. Mint az egyedüli lehetőséget, mely követhető, — a hadifoglyakkal, — a módot nyújt arra, hogy milliónyi ember sorsa megváltozhassék.

Tegyük fel, hogy 1945-öt írunk, két éve jár a világháború s Ön ellenséges hadifoglyokba esik.

Persze, a gondolatra keserűen összehúzódik a szája. Megérttem, magam is voltam hadifoglyában. Közvetlen ellenségem, a káplár, aki az uralmat átvette fölöttem, megfogta a gyulai tászkámat és azt mondta:

— Chrsziva!
Vagyis szép. Tetszik neki. Chrsziva.
S a tászkát ügyes mozdulattal leemelte a nyakamról.

A gyulai palóban szép volt, nekem is tetszett. Hozzámnőt, mint egy amulett. Benne volt a fogkefém. Ijedten kaptam hát utána, némi fájdalommal.

A következő pillanatban ellenségem, a káplár, puskatussal úgy döfött hasba, hogy féláljultan terültem el a földön. Fülelem és orromon csendesen csordogált a vér.

Azután bedugtak egy kazamatába. A földön szalmán feküdtünk, paksötét olt még nappal is. A tetvek elleptek mindnyájunkat, tülzárás nélkül szóltak, a nyers és rózsaszín húsig márták fel az epidermiszünket. Zokogtam a szenvedéstől. A fürdő ismeretlen palam volt. Reggel egyetlen kanna vizet részeltünk az egész kazamata részére. Mindenki kapott egy kortyot, azzal kiöblögtük a komisz-

bakai szánkat, oszt kiköptük a markunkba s megmostuk a poánkat.

Egyszer tíz centire valót lerágtam az asztal széléről. Éhes voltam.

A kazamata körül kettétört drótsövényről körülkerített udvar állott a rendelkezésünkre Husz lépés szélében, tizenöt hosszában.

A drótsövény megörjített bennünket. A tetveken kívül téptük és martuk mi magunk is egymást. Ez az ugynevezett Hindernis-nervózitát.

Az őserdei állatok hozzánk képest civilizált urak voltak. Ugy külsőleg, mint lelki állapotukat illetőleg.

Nincs mindenkinek olyan jó dolga, mint a „Szibériai garnizon”-ban, a törzstiszt uraknak.

De ezt felesleges felidézni, mert képzeletünkben már 1945-öt írunk s Ön csak most esik hadifoglyokba.

Mit gondol, mi következik?

Megmondhatom, mert végigolvastam az egyezményt. Nos, tegyük fel a legrosszabb esetet. Azt ugyanis, hogy Ön nem szabályszerű katoná, hanem csak egy komitási. Afféle polgár, aki felfegyverkezik, kóssa csapba tömörül, hogy megvédje faluját vagy városát a közeledő ellenséggel szemben.

A múlt háborúban még feltétlenül agyonlőtték vagy felakasztották volna Önt. Most azonban a nemzetközi egyezmény első szakaszának a végrehajtási utasítása értelmében megnézik, volt-e a komitási csapatnak vezetője? Volt, feltétlenül volt, mert, ha harminc ember összeáll, akkor már kialakul valami hierarchia. Azután megvizsgálják, látható módon hordotta-e a fegyverét? Feltételezem, hogy a puskát Ön sem szokta a háta mögé dugni, vagy zselatin-papírba burkolni. S végül megállapítják, hogy Ön, tisztelt komitási, a háborús törvényeknek és szokásoknak megfelelően járt-e el? Mi a háborús törvény? Az, hogy üsd, nem apád! Kilocsantani az agyvelőt, belevágni a szuronyt a gyomorba, felsékelni a felebarátodat, mint a disznóoldalt weekend-kor. Feltételezem, hogy Önben meg van mindehhez a kellő hazafiaság.

S ha meg van, akkor hiába volt Ön komitási, mégis szabályszerű hadifogollyá változik.

S mint illet, kezdik hátrafelé kísérni, a front mögé.

Természetesen 1945-ben is lesz gyulai táska s lesz ellenséges káplár is, aki megkívánja. Azonban legfeljebb vágyódó szemmel pillant hat feléje, mert az egyezmény 2. paragrafusa értelmében Ön nem egy ellenséges személynek, sem egy ellenséges csapatnak a foglya, hanem magának az ellenséges hatalomnak. Tehát ahhoz, hogy a káplár a gyulai tászkát elvehesse Öntől, minisztertanács határozat szükséges.

Ha esetleg előfordulna az, hogy Önt kiváncsian megbámulnák az ellenséges ország ellenséges városának ellenséges főutcáján az ellenséges civilek, akkor ezek a civilek szétzavartatnak, mert Önt az egyezmény védi a közérdeklődés elől.

Sajnos, abba a városba, ahol, mint hadifoglyot internálni fogják, gyalog fogják 1945-ben is elkísérni. Azonban naponta legfeljebb 20 kilométert fog előrehaladni. Képzelteti, hogy irigylik majd Önt az ellenséges katonák, akik borjúból, puskából, csákánnyal, gázmaszkával 35–40 kilométert lesznek kénytelenek menetelni. (7. paragrafus.)

Az internálási városban a korzó rendelkezésére áll, de a város határát csak külön engedéllyel hagyhatja el. Arra azonban felhívjuk figyelmét, hogy ne bizza el magát azért, mert ugyanannyi fizetést fog kapni, mint az ellenséges haderő hasonló rangban levő katonája, mert igaz ugyan, hogy ellátása, lakása, étel-itala kitűnő lesz, de, ha könnyelműsödik, mégis alig fog majd néhány ezer dollárt megtakarítani. (9. és 11. paragrafus.)

Amennyiben az ellenséges haderő nem gondoskodik arról, hogy éjszaka az ágya alatt megfelelő higiéniai porcellán álljon rendelkezésére, jelentse a hanyagságot a parancsnoknak. (13. paragrafus.)

Sose hagyja figyelmen kívül azt, hogy, mint hadifogly, nem kisebbségi polgár, ha-

Jóizüek

és egészségére nézve megbecsülhetetlen értékűek a

Panflavin-pasztillák.

Biztosan megvédik fertőzéstől és meghűléstől. Különösen nedves, hideg időben sohasé járjon Panflavin-pasztillák nélkül.

nem teljesen egyenrangú elem. Tehát joggal követelheti, hogy az ellenséges hatalom színházi és sport-intézményeit szubvencionálja. (17. paragrafus.) Ha a szubvenciót nem akarják kiutalni, forduljon panaszával az illetékes protekciós hatalmakhoz, panaszíratat maga a jogtalanságot elkövető ellenséges hatalom köteles közzétenni. Vagyis, hogy tisztán lássa a helyzetet, a kép körülbelül úgy mutat, mintha a román kormány maga póstázná el a Népszövetség címére a magyarság panaszait.

Megjegyzem, ha Önnek úgy tetszik, dolgozhatik. (27. paragrafus.) Egészségtelen és veszélyes munkát azonban az ellenséges hatalom semmiesetre sem adhat Önnek. (32. paragrafus.) Az egészségtelen és veszélyes továbbra is az ellenséges állam ellenséges projellai tartoznak elővezni.

S ha Ön valami rosszat követne el, legfeljebb 30 napra büntelhetik meg.

Ön élhet, ehét, ihat, dolgozhatik, játszhat, szórakozhatik. Vagyont gyűjt, ha kicsit spórlós. Meghizik, kigyógyul a tüdőcsucsurujából, kellemes, nyugodt, derék, egészséges ember válik Önből.

Még gondolni sem akar majd arra, hogy

volt idő, amikor egy barátságos hatalom szabad polgára volt.

Lám, milyen szép egy ilyen nemzetköz egyezmény.

Csak attól tartok, hogy a jövő háborúban nem lesznek hadifoglyok.

Hiszen úgy hallik, hogy Ön, mielőtt hadifogságba kerülne, kilehel nemes és jobb sorsra érdemes lelkét, legyen akár katoná, akár civil, akár a fronton, akár otthon, mert a gázak millióival fognak megfojtani édes mindnyájunkat.

A felesége elnyulik a földön és halottaiban magához szorítja ocsesemőjét. Nagyobb fia, aki tiszta egyest hozott haza az iskolából, kilógó és duzzadt nyelovel fekszik mellette. Ön pedig átesik rajtuk és tetemével eltakarja a családját.

Az Ön anyja kitátott szájjal merevedik meg a gágon. Eppen akkor hal meg, mikor azt kiáltja: Édes fiam!

Ön és Önök, mindnyájan beledöglünk az ügybe, mielőtt boldog hadifoglyok lehetnénk.

Feltéve, tisztelt Polgártárs, hogy egyáltalában háborúra engedi kerülni a dolgot.

MIKES IMRE

Rólunk - nélkülünk, úgy látszik,

nem megy tovább

A szatmári interimár bizottságban két helyet felajánlottak a magyaroknak

A Magyar Párt elfogadta a felajánlott tagságot és hat jelöltet megnevezett, hogy a belügyminiszter azok közül válasszon

Szatmár, szeptember 21.

A városi interimárbizottságban sem kapott helyet a magyarság egyetlen képviselője sem. Az interimár-bizottságnak mind az öt tagja a Jorga pártinak tagja és természetesen a románság köréből kerültek ki és így

Északrománia e nagy és magyarlakta városának direktóriumában egyetlen magyar sem foglal helyet.

A belügyminiszter rendelete szerint Szatmár interimár-bizottságát most kilenc tagra kell kibővíteni és Puscasiu János prefektus a Magyar Pártot megkereste és

kérdést intézett hozzá, hogy két bizottsági tagsági állást a Magyar Párt elfogadna-e.

A Magyar Párt intéző-bizottsági ülésén tárgyalta a prefektus ajánlatát és úgy határozott, hogy más városok mintájára

elfogadhatja a felajánlott két tagsági helyet

és a prefektus kívánságának megfelelően hat magyar párti vezető embert nevezett meg, akik közül a belügyminiszter nevezi ki az interimár bizottság két magyar tagját.

Nagyszabású kórházat létesít az Erdélyi Református Egyházkerület

Egymillió főnyereménnyel sorsjáték kezdődik

Brassó, szeptember 21

Soha akkora szükség nem volt arra, hogy az erdélyi magyar kisebbség gondoskodjék egy kórház létesítéséről, mint ma. A gazdasági helyzet még a látszólag tehetősebb emberekre is oly mértékben nehezített rá napjainkban, hogy az egykor bőségben élő családok sem képesek előteremteni a legszükségesebbeket sem. Igen sok helyen az anyagi bajokat testi bánatnak, szenvedések is fokozzák. Ezeknek enyhítésére alig gondolhat az élet egyéb gondjaival állandóan harcban álló család s így igen sok esetben katasztrófálissá fejlődik az a baj, mely kellő időben alkalmazott gyógykezeléssel könnyen elhárítható, gyógyítható lett volna. Ennek a kétértelmű helyzetnek egyik okozója az, hogy a megszorult, bajba jutott magyar családoknak nincsen hová fordulnia betegével, hiszen állami kezelés alatt álló, vagy magán-kórházakba és szanatóriumokba, a költségek miatt képtelen elhelyezni, és, ha még valahogy össze is tudná kaparni a szükséges összeget, hogy a feltétlenül olcsóbb köz-kórházba vesse fel betegét, ott, sajnos, a magyar beteg igen nagy nehézségekkel találja szembe magát, mert az orvosok nagy része és az ápolószemélyzet jelentős gárdája nem tud, vagy nem beszél magyarul.

Ezeket a bajokat kíván segíteni az Erdélyi Református Egyházkerület, mikor tervbe vette egy nagy és minden tekintetben a kor követelményeinek teljesen megfelelő kórház létesítését, ahol az elszegényedett magyar családok szerencsétlen betegek részben ingyenes, részben olcsó kezelésben részesíthetők. E nemes intézmény megvalósításához szükséges összeget egy, a kormány által engedélyezett és a Kolozsvári Takarékpénztár és Hitelbank által garantált készpénzsorsjáték útján remé-

lik összehozni.

E célból 150.000 drb., egyenként 100 lejes sorsjegyet bocsátottak ki, melyek árusítása országsszerte megkezdődött. A főnyeremény egymillió lej.

Ezenkívül még összesen 1794 nyeremény kecsgetti a sorsjegyek vásárlóit. Az első húzás november 30-án, a második december 22-én és a harmadik jövő évi január hó 20-án tartatik meg. Az első húzásnál nem nyerő sorsjegyek tovább játszanak a második, illetve harmadik húzásnál. A sorsolási feltételek kedvező volánál fogva ezeknek a sorsjegyeknek vásárlása igen előnyös befektetés, mert annak, aki ilyen sorsjegyet vesz, nagy kilátása vannak arra, hogy befektetett pénzét megsokszorozza, ami a mai nehéz világban igazán nem jelentéktelen dolog. De amellett, hogy igen nagy nyerési lehetőségei vannak a sorsjegytulajdonosoknak, erkölcsi és lelki kincset is gyűjt azáltal, hogy erre a nemes célra áldoz, hiszen lehetővé teszi egy általánosan tapasztalt nagy és sürgős szükséglet megvalósítását, lehetővé tenni segítő szenvedő magyar testvéreinek istápolását.

Országsszerte nagy érdeklődés mutatkozik az emberbaráti célt szolgáló sorsjátékkal szemben. És kötelessége is mindenkinek a mindnyájunk érdekét szolgáló vállalkozásnak támogatására sietni, hiszen most úgy adhatunk egy-egy téglát a kultura és jótékonyság hatalmas bástyájának megépítéséhez, hogy ezáltal még nyerési lehetőséget is biztosítunk magunk számára.

A református egyházkerület kórház-sorsjátékának sorsjegyei Brassóban a református egyháznál, a református középiskolánál, a református nőszövetségnél, a tőzsdékben, üzletekben és Tutsek Jenő brassói főbizománysnál kaphatók.

ASTRA (APOLLO) Mozgó, Brassó

Ma és a következő napok az idei filmszezon legnagyobb slágere

„DAS FLÖTENKONZERT VON SANSSOUCI“

Főszerepben: Otto Gebühr, Renate Müller, Hans Rehmann és Walter Jansen.

Következő műsor:

Farsang tündére

Kálmán hasonnevű operettje nyomán.

Főszerepben: Anny Ablers, Walter Jansen, Szöke Szakáll, Verebes Ernő.

Hírek

Meghalt Hegedüs Gyula

Sulyos gyász és pótolhatatlan veszteség érte a magyar színjátszást vasárnap reggel: Hegedüs Gyula, a Vígsház művésze meghalt az Ádám-féle sebészeti klinikán. Hegedüs Gyulát szombaton szállították be Ádám tanár klinikájára, ahol — amint a rendkívül szűkszáru és hiányos távirati jelentés mondja — vasárnap reggel orvácso fertőzés következtében kiszorult.

Hegedüs Gyula 1870 február 7-án született Kétyen. 1892-ben a kolozsvári Nemzeti Színháznál kapott szerződést, de a milleniumi kiállítás évében már felkerült a budapesti Vígsházhoz, a régi Magyarország legkiválóbb és a modern irányzatnak hódoló drámai színházához. Kiváló tehetségének és nagy tudásának elismeréseképpen a magyar kormány 1906-ban a színművészeti akadémia, 1907-ben pedig a zeneakadémia tanárává nevezte ki.

Hegedüs Gyula nepe és játéka összeforr a magyar színjátszás és a világon mindenütt előkelő mértékű jelentőségű magyar drámairodalom ragyogó korszakának kifejlődésével. Játékának és ábrázoló tehetségének széles skálája, megtalálva a joviális humor, a maró szatíra és megrázó tragikum hangjait, felejthetetlen alakításokkal gazdagította a magyar színjátszás történetét. Volt néhány szerepe, amelyet európai színpadon senki sem játszott tökéletesebben Hegedüs Gyulánál. Csak az Ördög és a Tajfun Tokeramó doktorjának ragyogóan megformált figurájára kell gondolnunk, hogy helyét és jelentőségét kijelölhessük a magyar színjátszás történetében.

Temetése kedden délután lesz a Kerepesi-úti temetőben, ahol abban a kriptában helyezik örök nyugalomra, a melyet már évekkel ezelőtt megépítettek.

— A KIRÁLY ÁTUTAZOTT CSIKON.

Csikszereből jelenti tudósítónk: Szombaton este nyolc óra előtt néhány perccel futott be Gyimes felől a madfalvi állomásra Károly király udvari vonata. Az ünnepélyes alkalomra az állomás épületét jóelőre virágdiszbe öltöztették, a hatóságok pedig a vármegyei prefektus vezetésével vonultak fel a király fogadására. Az udvari vonat több, mint egy óra hosszat vesztegelt az állomáson. Őrséget a királyi gárda egyik szakasza tartott, az uralkodó azonban nem szállott ki a szalonkocsiból, mindössze kétszer jelent meg ablakban Mihály nagyvajda társaságában. Egyébként az udvari vonaton volt Mária özevgy királynő is, akinek szalonkocsiját a Brassó felé haladó személyvonathoz kapcsolták. Mária özevgy királyné Brassóba utazott a vasárnapi lovasversenyek megtekintésére. Az udvari vonat kilenc óra után néhány perccel folytatta útját Gyergyószentmiklós felé. A király és kísérete vadászni ment a Görgényi-havókba.

— OLCSÓBB LESZ A CUKOR? Bukarestből jelenti: A cukorrépa árát megállapító bizottság legközelebbi ülését szeptember 29-

Vasuti karambol öt halottal Ploesti közelében

Egy benzintszállító vonat hibás váltóállítás következtében összeütközött egy szembejövő tefervonattal

Bukarest, szeptember 21.

Hétfőn délelőtti a Ploesti—Lobozia közötti utvonalon, Cazanesti állomás közelében, borzalmas vasuti katasztrófa történt, amely öt halálos áldozatot és számos súlyosabb sebesülést követelt.

A katasztrófáról Bukarestbe küldött hivatalos jelentés szerint a 9847 számú benzint szállító ciszternavonat, valószínűleg hibás váltóállítás következtében, teljes sebességgel beleszaladt a 9848 számú ellenvonataiba, amely ugyancsak teljes sebességgel üresen tartott Ploesti felé. A két mozdony valószággal egymásba nyomult, a ciszternavagonok összetorlódtak, számos közülük kidőlt, néhány teljesen összetört. A benzint szállító ciszternavagonok közül néhányból kiömlött a benzin és tüzet fogott.

A katasztrófát növelte az, hogy az aránylag épen maradt ciszternák a tűz

villámgyors towaterjedése miatt sorban felrobbantak s így mentésre gondolni sem lehetett.

A két vonat kíséő személyzetéből ötven szénne égtek, a többiek súlyos égési sebekkel menekültek meg.

A halottak névsora a következő: Moldovan Joan, Dumitrache G. Dumitru, Jon N. Constantin, Zaharia Petre és Dragnea Marin. Közük van a két mozdonyvezető, két fékező és az egyik vonatfőnök.

A kár egyelőre megállapíthatatlan. A pályatest annyira tönkrement, hogy a forgalmat egészen más vonalra irányították. A beindított nyomozás még nem tisztázta, hogy a katasztrófáért kit terhel a felelősség, a gyanu azonban Cazanesti állomás forgalmistájára irányul, akinek semmiféle körülmények között nem lett volna szabad utnak engedni a vonatot, amíg a másik be nem fut.

re tüzték ki. Ezzel kapcsolatban Jorga lapja, a Neamul Romanesc, azt írja, hogy az illetékes minisztériumok véleménye szerint sikerül olyan megállapodást létesíteni a repüerme-löklkel, amely lehetővé teszi a cukor árának leszállítását.

— SZANALOMKELTÉSSEL SZELHAMOSKODÓ UTAZÓ. Aradról jelenti: Popa Nicolae aradi kapitány felesége, feljelentette a rendőrségen Ungár Frigyes, a brassói Franck-kávégyár utazóját, hogy augusztus utolsó napjaiban, arra való hivatkozással, hogy hamiskártyások kifosztották, 1200 lej utiköltséget kért tőle kölcsön. Az utazó, — aki szerint meg nem jelenése esetén állása forog kockán — meg is kapta a kért összeget, de azóta nem mutatkozott s az összeget sem küldte vissza. A kapitányék érdeklődésére azt válaszolta a Franck-kávégyár, hogy nevezett utazó augusztus 14-ike óta nem áll a gyár szolgálatában. A szélhámós tisztviselőt országsszerte körözi a rendőrség.

— BUKARESTBE SZALLITJAK A PÉCSKAI FOGLYOKAT. A bia-torbágyi merénylettel gyanúsított két fogoly ma délelőtti érkezett Aradra, ahol a kerületi csendőrpáncsnokság kihallgatás nélkül kísértette át őket a szigurancára. Itt a nyomoruságos állapotban levő szökevényeket megbörtölték, megmosdatták és enivalóval látták el. Egyelőre nem is sejtik, hogy milyen revezetes vendégek, mert azt vélik, hogy csak a határátlépés miatt tartóztatták le őket. Ők maguk az mondják, hogy Brassóba akartak jönni, mert itten szerettek volna munkát találni. — Azt a hirt, hogy a bia-torbágyi merényleket a magyar határon szombaton elfogták, szinte az összes európai rádiók leadták. Szombaton éjszaka Argetoianu belügyminiszter személyesen hívta fel az aradi szigurancát és jelentést kért. Akkor csak annyit közölhettek, hogy a B. L. munkatársa és egy szigurancadetektív már utban vannak a határ felé. Vasárnap délelőtti Christescu szigurancavezérfelügyelő kért újabb jelentést Aradról. A telefon mellett akkor is ott állt Argetoianu és izgatottan várta az újabb híreket. Az aradi sziguranc ekkor azt jelentette, hogy valószínűleg tévedés forog fenn és nem az igazi merényleket fogták el és csak a horribilis ju-

talomra pályázó magyarországi földbirtokos tulbuzgóságának köszönhető az egész szenzáció. Christescu vezérfelügyelő azonban arra utasította az aradi szigurancát, hogy a két foglyot szállítsák le erőszakkal Bukarestbe. Mára már Aradra várnak Temesvárról egy szigurancavezérfelügyelőt, aki az állítólagos bia-torbágyi merényleket Bukarestbe kíséri.

— UJABB VIZSGALAT A GYERGYÓSZENTMIKLÓSI KÓRHÁZNÁL. Tudósítónk jelenti: A napokban számoltunk be arról, hogy az egészségügyi minisztérium utasítására Comes dr. megyei főorvos vizsgálatot tartott a gyergyószentmiklói kórháznál, amely ellen egy betegek ellátása, mint a vezetés szempontjából számos panasz érkezett a közegészségügyi hatóságokhoz. Érdekes, hogy a vármegyei főorvos vizsgálatával az ügy nem fejeződött be. Az egészségügyi minisztérium Marinescu kolozsvári egészségügyi főfelügyelő személyében újabb vizsgálóbiztost küldött ki. A gyergyószentmiklóiak aggódva lesik, hogy vajjon a vizsgálatok azzal az eredménnyel végződnek-e, amit a lakosság elvár. Az utóbbi időkben ugyanis a kórházban divatozó állapotok miatt a betegek valószággal kerültek a gyergyószentmiklói kórházba, amelyre pedig a közegészségügy és a közjó szempontjából valójában nagy szükség van, mert a széles környéken ez az egyedüli közkórház.

★ AZ „ASTRA” ZENEKONZERVÁTORIUM ujra megnyílik. Tanítás kezdete október 1-én. Beiratások az összes tanszakokra szeptember 21-étől kezdődnek a titkárságnál, délután 3—5 óra között. (e)

— ELVESZETT SZABADJEGY. A vasárnap délutáni lovasversenyen elveszett Hátszegi Ernő névre szóló újságíró-szabadjegy, megtalálóját kérem, hogy azt illő jutalom ellenében adja le a B. L. szerkesztőségben.

Fizessen elő a

BRASSÓI LAPOKRA

hogy mindennap rendszeresen olvashassa az ország legértelmesebb és legjobban szerkesztett napilapját és hogy ne mulasszon el egyetlen folytatást sem

Vécsey Zoltán:

A siró város

című gyönyörű regényéből. Uj előfizetők az előfizetési példányunk beindításáig megjelent regényfolytatásokat egyszerre, díjtalanul megkapják.

— Nehéz székelésben szenvedők, akiknek az agyvértóduulás, a fejfájás és szivdobogás, az emésztési zavarok és különösen a végbélhajók teszik az életét nehézé, igyanak reggel és este egyegyed pohár természetes „Ferenc József” keserűvizet. Klinikai vezető orvosok igazolják, hogy a Ferenc József viz műtétek előtti és utáni időszakokban is nagyértékű hashajtónak bizonyul. A Ferenc József keserűviz gyógyszerárakban, drogériákban és füszerüzletekben kapható.

★ ÖSZIRE ÉS TÉLIRE a „Trinaco” csernovici harisnya és kötöttárugyár, összes véőinek kiküldte legjobbnak ismert gyártmányait. „Trinaco” az ország legjeleketényebb gyára és vezető szerepet foglal el minden minőségű áru harisnya és fehérnemű áruban. Ösi vásárlásánál kérje a „Trinaco” harisnya és fehérnemű bemutatását. Egészen biztos, hogy Ön is be fog lépni barátaink sorába. „Trinaco”-nak nincsenek fiókjai, a „Trinaco” árut megkapja minden szakmabeli üzletben.

★ BRASSÓI ORVOSI HIR. Jekelius Alfréd dr. főorvos átköltözött és rendel naponta délelőtti 10—12 és délután 3—5-ig. Str. Vodul Mihai (Kolostor-utca) 5. szám alatt (1. em.) (e)

PIANO

azonnalra kiadó.

Cím a „SAXONIA” hirdetési irodában, Brassó, Kolostor-utca.

Műhelynek,

vagy raktárnak alkalmas 16×6 m. nagyságú világos helyiség november 1-ére, vagy későbbre kiadó. Cím megtudható a „SAXONIA” hirdetési irodánál, Brassó, Kolostor-utca.

„TRINACO”

az elegáns hölgy kedvenc harisnyája!

Eredeti Bemberg mosóselyemből készül.

Mint őszi speciál-harisnyát ajánljuk

TIP-TOP COTTON cérna-harisnyánkat.

Elegáns és tartós, a legfinomabb angol flor-cérnából készül.

Kérje gyártmányaink bemutatását!

„TRINACO” harisnya és kötöttárugyár Cernaufi

CSINOS ES TARTOS SELYEMHARISNYA!

A SIRO VÁROS

— FELHÍVÁS AZ ERDÉLYI ÉS BÁNÁTI ÖSSZES NYUGDIJEGYESÜLTEKHEZ. Az erdélyi és bánáti nyugdíjasok nemzeti és felekezeti különbség nélküli összhatóságát eleget teendő, f. hó 27-én d. e. 10 órakor a kolozsvári városháza dísztermében országos kongresszust hívunk össze, melyen nehéz helyzetünket és azon a segítség módjait fogjuk megbeszélni. Miért is megkezdtem az összes megyei és városi nyugdíjesületeket, hogy legalább 1-1 megbízottal képviseltessek magukat. A nyugdíjasok nehéz anyagi helyzetére való tekintettel, meg nem jelenés esetén az egyes egyesületek táviratilag is jelenthetik csatlakozásukat. Ez uton is kérem az összes magyar újságokat, hogy ezen felhívásunkat leközlöni szíveskedjenek. Kolozsvár, 1931. szeptember hó 19. Pop Valér, ny. kormánybiztos, elnök, Mikó-utca 36 szám.

— SZÉLES ÉRDEKLŐDÉS KÖZÉP-PONTJÁBA KERÜLT A GYILKOSTÓ. Tudósítónk jelenti: A gyergyószentmiklósi közbirtokosság, amint megírtuk, viláhelvényeket parcelláz ki a Gyilkostó környékén. Az utóbbi napok alatt szinte tömegszámra szaladnak be a kérvények az ország különböző részéből telkek kiadására érdekében. Temesvárról eddig negyvenen kértek és kaptak telket. Ezek között van a temesvári Orvosok Szövetsége is, amely kórházat szándékozik építeni a kies fekvésű és rendkívül egészséges környezetű helyen. A biztató előjelek most már arra mutatnak, hogy a Gyilkostó környéke végre valóban kiépül és elfoglalja az öt megillető helyet a nyári üdülő-telepek sorában.

Duca a héten megkezdte régen tervezett erdélyi körutját

Bukarest, szeptember 21. Mint ismeretes, Duca, a liberális párt vezére elhatározta, hogy az egész országot bejárja, hogy a helyszínen tanulmányozza a szörnyen levő gazdasági kérdéseket és a válság megoldásának lehetőségét. A liberális pártvezér az elmúlt napokban Besszarábiát látogatta meg, e hét folyamán pedig megkezdte erdélyi körutját. Duca erdélyi utját Lapedatu miniszter és Tatarescu volt belügyi államtitkár kíséretében fogja megejteni.

— A LIFT AGYONNYOMOTT EGY BUKARESTI EGYETEMI TANÁRT. Bukarestből jelentik: Mély részvételt keltett a fővárosban Pangrati egyetemi tanár tragikus halála. A professzor negyedik emeleti lakásáról a földszintre akart menni. Azt hitte, hogy a lift az emeleten van és ezért szórakozottan kiült a lift anélkül, hogy észrevette volna, hogy a lift nincs az emeleten. Mielőtt rájöhett volna arra, hogy nincs fent a lift, még egy lépést tett, a következő pillanatban pedig a tántorgó mélységbe zuhant. Az egyetemi professzor rövid kilódás után kiszenvedett. Érdekes, hogy egy izben már hasonló szerencsétlenség érte ugyancsak szórakozottsága miatt, akkor azonban minden különösebb baj nélkül megszúrta a dolgot.

— KÉT SZIGETI RENDŐRFŐNÖK, DE MINDAKETTŐ BUKARESTBEN. Máramaroszigetről jelentik: A B. L. jelentette, hogy váratlanul a rendőrség hét főtitkarságát, köztük a rendőrség főnökét is a belügyminiszter Máramaroszigetről elhelyezte és helyükbe új rendőrtisztviselőket és főnököket nevezett ki. A hirtelen áthelyezés oka még ma is ismeretlen. Máramaroszigeten azt beszélik, hogy az egyik rendőrtisztviselő állandóan áskálódott főnökei és kollégái ellen, hogy a rendőrség egész tisztikarát leváltották. E pillanatban Máramaroszigeten az a helyzet, hogy miadokét főnök Bukarestben van és ott várják be, hogy miképpen dönt a belügyminiszter. A régi főnök, Murgo Livius, azt szeretné, ha ő és tisztikara maradhatna, az új főnök, dr. Stoichij, természetesen viszont a maga kinevezésének véglegesítését akarja. Két főnök mellett ma Máramaroszigeten egyetlen főnök sincs.

Ne borotvapengét

kérjen hanem követelje a

vezérképviselő: C. Duisberg
București I. Str. Carol Nr. 3

— Vegyen a nagysága a polgármesteri hivatalban. Ott olcsóbban mérik! — Boldog volt, aki két-három tojást és ökolnyit vaját tehetett tarsolyába. A háborús inség tühretlenül felelt a városra és kegyetlenül szorongatta gyomrát. A helyi lapokban sűrűn jelentek meg a rendőri hírek, hogy egy-egy elkeseredett éhes a nyílt utcán kenyeret ragadott ki embertársának kezéből s azután vad iramban továbbszáguldott. Nem ékszeres üzemeket fosztottak ki, hanem élelmiszerárakat s a katonai raktárak körül, amelyek még mindig úgy telve voltak a jófajta élelmiszerekkel, mint a fáraók élelmiszerai, meg kellett kettőzni az őrségeket, mert a szögesdrót már nem tartóztatta volna fel az éheseket. A szabadságharcok ingyenkenyer-bódéját minden reggel megostromolták, gondos családapák félnapokat kóboroltak a környék falvainak. Amikor kivonultak, tarsolyuk ruháimuktól duzzadt s mire hazatértek kacsá, liba, csirke lapult meg benne.

De a gazdagok még jól éltek és sok új gazdagja volt a városnak, mert két éven át innen élmeztek a Boreovics hadsereget. A színészek telt házaknak játszottak, de az első sorok régi közönsége a karzatra került s a páholyokban, meg a parterren új, eddig soha nem látott arcok bukkantak fel. Az a vöröshajú, rikító kölyg ott az első sorban három évvel ezelőtt még gyümölcsöt árult az Erzsébet téren, a családi páholyban a soktagu Kommerer-familia terpeszkedik, még nemrégiben egy papagály volt minden vagyonuk, amely jóscédulákat huzott vásárokon a falusiaknak, most a legnagyobb autogarázs az övék. Az új gazdagok nőin finom tolették, kevés izlés, de sok ékszer, a férfiaknak még akad valódi angol szövetből készült ruha is. Márólholnapra támadtak az új vagyonok és a ghetó irányából a város magva felé húzódtak négy évvel ezelőtt vad kozákok elől menekülő familiák. Galicia csak úgy öntötte az új elemet, amely egyszerűen meghódította az Erzsébet-negyedet, megvetette lábát és hallatlan szivósággal teremtette meg az új egzisztencia alapjait.

Négy háborús év a várost kifordította régi önmagából. Négy év előtt a multak emlékeiből táplálkozó történelmi város volt, gót és barokk templomremekekkel, nemesvonalú reneszánszpalotákkal, ősrégi arisztokratacsaládok egykori fészkeivel, sok pappal, katonával és hivatalnokkal, akik egy csaknem a Tiszaig lenyúló nagy megye sorsát igazgatták. Ipari élete az utolsó két évtizedben lendült hatalmas fejlődésnek s nagy jövőt ígért, kereskedelmét a régi patricius-családok ivadéka tartották kézben, amíg a háború ki nem kezdte vagyonukat. Proletárszótálya fokozatosan növekedett s az új ipari vállalatok széles körzetből szívták fel a munkáscsaládokat. Lengyel téglavetők, szlovák kézművesek, alföldi kubbikosok sereglettek össze s Pista jól emlékezett rá, hogy a koalíciós választások idején a grófi jelölttel szemben már szocialista képviselőjelölt is fellépett s huszavazatot kapott. De azért már a háború előtt megszerveződött a munkásság politikai mozgalmá s amikor a katolikus diákkongresszus gyűlt össze a város falai között, már jókora tömeg fogadta zajos abcugolással s fenyegető öklökkel a pesti vendégeket. Lovasrendőrökkel kellett szétugratni a tüntetőket.

A nagyobb emóciókat azonban a város nem ismerte. Az egyre alacsonyodó kárpáti hegyek táblájára támaszkodva csápjait egyre mélyebben furta dél felé, a folyó völgy irányában, az egyre szélesebb síkságra és ezen a szent ponton, a melyen hegy és sík a természet örök csókjában forrott össze, büszkén készülődött az igéretes jövőre. Mindene megvolt, ami negyven ezer lakosának élet-alapot adhatott, igényei nem tulnagytak, de mégis fejlettek és pezsdítő erejük.

Nagyokat tervezett amikor már tulvult az első beruházásokon. Az öregebbek még emlékeztek arra az időre, amikor patakocská folyt végig a főuccán és hida-cskákon kellett az egyik oldalról átmenni a másikra. A patakot azután beholtózták, megvizeték és villanyvilágítás adta meg igazi városjellegét, most már új főiskolára gondolt, egyetemet kívánt a jogakadémia helyére és már a tervek készülőben voltak, amikor belesodródott a háború örvényébe és az egyszerűen magával ragadta.

Most itt fekszik szegényen és kifosztottan és kenyéért rimámkodik. Királyok és fejedelmek lakták egykor és

cimerében büszke szavak hirdették: Civitas superioris Hungariae primaria. Magyar volt izig-vérig, bár a husztákon szlovák szó járta s a mult században a közeposztály házaiban, a patriciusok otthonában a szlovák és német nyelv egyaránt volt otthon. Három fajta keveredett össze egységes kulturában, három összetevőből alakult ki az egységes lélek.

Most azután a háború mindent megváltoztatott. A munkásapák a frontra vonultak, a gyárak redukált üzemmelle dolgoztak, a tisztviselőosztály, amely megtakarított pénzen hadikölcsön-papírt vásárolt és aranyt vasra változtatta, fokozatosan romlott és szegényedett. A békeévek szolid viszonyaihoz szokott kereskedések egyre-másra roppantak össze s ha disznak kinn is maradt a régi cégtábla a több évtizedes alapítási évvel, odabenn új gazda fogadta a vásárlót.

A menetszázadok pedig egyre vitték a város erejét, vitték már a tizenhétéveseket is a halál mézsárszékére. Az iskola padjaiból rántották ki az érettségire készülöket, akik még nem voltak maturusok az életre, de érettek a halálra. Az orosz front hónapokig átöleléssel fenyegette a várost, amely táborhelyhez hasonlított, csakugy ömlöttek a front-tisztek, akik bevásárolni és a halál előtt mulatni jöttek. Míg a sötét lakásokban komor nyomor, a fényes kávéházakban dőlt a pezsgő. Ismeretlen, festett női arcok tüntek fel a korzón és sok hadbavonult felesége is odadobta magát az élet törtelmes sodrának.

Ezen a szép szeptemberi reggelen Pálse János borbélymester, aki hat hónap mulva váratlanul hazatért a frontról s ágyában idegen férfit talált, feleségét a konyhakályha forró lapjára ültette s a kétségbeesetten rugdalózó asszonyt addig szorította a tüzes trónusra, míg halálos égési sebei nem végezték vele. Azután bement a régi, elárvult műhelybe, amelynek pultja mögül ismerkedett meg a szép asszonnyal a facér napidijással, kifente borotváját és elvágta a nyakát.

A város szelidellkü püspöke, akiben a hippói apostol lelke buzgott, sorra járta a szegények, inségesek házait, ezer könnyet törölt le, a püspöki pincéből finom borokat küldött a betegeknek, melyeknek zamatját ő soha nem ízlette, konyháján csapatosan érkeztek az éhezők s ő meg szorgalmasan tanult nyelveket, hogy a román bakákat is anyanyelvükön gyónthassa.

Várkonyi altábornagy ur pedig kiadta a rendeletet, hogy legénységi állománybelieknek nem szabad az uri korzón sétálniok, nehogy a tiszturakat zavarják. Az ő helyük a tulso oldal, a bakakorzó.

Epen ott megy Pisták előtt vagy ötven lépésre. Hirtelen megáll és egy századost gorombit le. Pista hallja a hangfoszlányokat. A kapitány nem tisztelgett szabályszerűen és most két heti tisztelgőkursusra rendelték be a hadtestparancsnokságra. Naponként egy órán át kell majd végigjárnia a folyósón és tisztelgienie a tiz-tiz lépésnyi távolságban felállított őrnagyok előtt. A tartalékos kapitány ur, akinek mellén ott fityeg a vaskoronarend, mégis csak meg fogja tanulni a szabályszerű tisztelgést.

— Ezek után egész bizonyosan megnyerjük a háborút, — mondta Pista keserűen.

Ő már nem bizott benne, de az ellenkezőjére nem is mert gondolni, a város azonban hitt a lehetetlenben és még mindig bizakodva lelkesedett. Ugy volt vele, mint a nagy kártyás, aki egy lapra tette mindenét. A kávéházi Konrádok a Somme-melletti német offenzíva esélyeit latolgatták s alig tünt fel neki, hogy a fényes Andrásyba egyre szűrűbben tér be a tisztjárőr, hogy összefogdossa a szökevény tiszteket.

A hadbírószág ezen a napon kezdte meg egy szlovák pap lázítási bünporét. Azt a vádat emelték ellene, hogy papi hatalmával visszaélve, gyónás közben arra akarta rábírní hveit, hogy dobják el a fegyvert, menjenek át az ellenséghez és lépjenek be a schszlovák légióba. Re-kács János tartalékos hadbírószázados az Andrásy törzsszisztalánál vérbenforgó szemmel követelt halált a gaz árulóra és korholta a fiatal uralkodót lágy szívűségéért, amellyel „annak a gaz Kramárcsnak és társainak” megkegyemezett.

A pap pedig izzadt homlokkal verekedett az életéért. Voltak mentőtanui, de voltak, akik súlyosan terhelő vallomást tettek. Ezek haragosai sorából kerültek ki. Kolláréjában kétségbeesetten forgat-

ta nyakát a pap, mintha érezné a kötelet és tört magyarsággal rebegte el védekező szavait. S míg ő rettenetes harcát vívta a rózsahegy vonattal egy ősz pap érkezett és sietett a püspöki aulára. Azt mondják, hogy egy óra mulva a püspök már telefonon interveniált az udvarnál s a papot este kibocsátották a börtönből. Poros reverendában sietett az aulára, a hol sirva csókolót kezelt a főpapnak.

Végh Pista lassan lépkedett Sáríka oldalán a Dóm irányába. A lány jókedvű volt és beszédes. Pistának olyan idegeknek olyan újszerűek voltak a szembejövő arcok, alig ismert valakit, Sáríka pedig erről is, arról is tudott valamit, a legtöbbjét személyesen ismerte.

Megtört öreg lépkedett el mellettük. Eres szemei könnyben áztak.

— Novelly bácsi, a mézeskalácsos. Két fia esett el.

— Szegény Sanyit jól ismertem. Egy osztállyal járt alattam.

— A Vically Tercsi vőlegénye volt és két hétre az eljegyzés után esett el a Sannál. Maga volt az oka. Mindig olyan hőbortosan vakmerő volt. Kiült a dekung tetejére és ott olvasgatt. Csend volt akkor a vonalon, de valaki vadászó kedvében volt s leszedte onnan.

Már a Dóm elé értek és Sáríka bement a fűszerüzletbe, Pista pedig a szerény kirakatot nézegette, amikor éktelen ordítás riasztotta fel. A Kossuth-utca torkából harminc-negyven rosszul öltözött munkásszony szaladt ki a főútra s mindegyik tele torokból kiáltott:

- Kenyeret és békét!
- Békét akarunk!
- Adják vissza a férjünket!
- Hozzák vissza a fiamat!
- Nem adunk több katonát!
- Éljen az orosz forradalom!
- Éljen Lenin!
- Általános választójogot!
- Abcug Tisza István!

Elő egy Meduza-arcu asszony rohant, ez rikoltozott a legélesebben s amikor a járdán jobban öltözött nőt pillantott meg, rekedt dühvel kiáltott oda:

— Letépjük a kalapot a naccságáról!

— Ők puccoskodnak, mi meg rengyokban járunk!

Rohamlépésekben járór közeledett. Feltűzött szuronyokkal állta el az asszonyok útját.

— A városházára akarunk! Engedjenek oda!

— Elsikkasztották a hadisegélyeket! — Hadd rángassuk ki az urakat a bőrfotejkekből!

A káplár rájuk szólt:

— Asszonyok, azonnal oszolni!

— Nem oszlunk szét! Káplár ur, engedjen minket!

— Katonák, dobjátok el a fegyvert!

— Oszoljanak, ha mondom!

A járdán már nagy tömeg verődött össze és sokan hangos szavakkal biztat-

ták a tüntetőket.

Azok vérszemet kaptak.

— Csak nem támadnak ránk? Maguk is közülünk valók!

— Az én fiam is katona

— Gyerünk! Ne törődjünk velük!

A káplár már elunta a mókát.

— Oszolj!

A katonák puskatussal taszigálták az asszonyokat. Sáríka ekkor lépett ki a boltból és riadtan Pista mellé húzódott. A fiu szinte hallotta szive dobogását.

— Mi történik itt, Pista, az Istenért?

— A francia forradalom s így kezdődött. Egy csomó asszony vonult seprűnyéllel felfegyverkezve Versaillesbe, hogy megkontyozza az idegen asszonyt.

~~~~~

Uj előfizetők a lapjuk beindításáig megjelenő folytatásokat díjtalanul megkapják.

A valódi eredeti hollandiai

Alberdingk-féle lenolajkence

békebeli minőségben az erdélyi és bánáti képviselőnél:

Egyesült Lakk- és Festékgyár és Keresk. R. T.

Timişoara, I. Str. Mărăşeşti 9.
ismét kapható.

Sok az űres lakás, de drága...

Bukarestben öt-hat-hét emeletes bérpaloták épülnek, de a kétszobás lakás most is hatvan-hatvanötezer lej

A fiztviselő, a polgár és a háziur

Bukarest, szeptember 21.

A nagy világháború utáni „béke” 13-ik esztendejében, a sok világrengető gazdasági, társadalmi és szociális probléma között is még mindig égetően, sőt fájoan aktuális: a lakáskérdés.

Több, mint egy évtized óta rendezgetik, feldozgatják a lakás- és lakbérkérdést a kormányok, de a probléma maradéknélküli megoldását meg sem kísérelték. Így aztán, ha olyan rövid időre le is kerül a napirendről ez a fölöttébb kényes és mindnyájunk életébe vágó nagyfontosságú kérdés vitatása, különösen az évnegyedek előtt annál viharosabban szokott ujult erővel fellángolni.

A TISZTVISELŐ ÉS A LAKBÉR

Néhány nap óta újból szőnyegen van a lakbérprobléma.

Bukarestben gyűlést tartottak a köztisztviselők, akik a lakáskérdéssel kapcsolatosan, mint a többi városok polgárai, már annyiszor, ők is elsírták a bánatukat. Elpanaszolták, hogy

az állam, amely olyan gyatrán fizeti a tisztviselőit, amely áldozati kvótával csökkentette le a létminimumot, nem gondoskodik arról, hogy a jövedelemcsökkenés arányában a lakbéréket le szállítsák a háztulajdonosok.

Egy állami tisztviselő havi fizetése nem haladja meg a 6-8 ezer lejes átlagot, ezzel szemben egy kétszobás valamirevaló lakás évi bére 60-65 ezer lej, ami havi 5-5 és fél ezer lejnek felel meg. Miből fedezze az állami tisztviselő a háztartással járó egyéb kiadásokat, ha a házbér egymaga a fizetés kétharmadát viszi el? Ezt a rejtélyt szeretnék a tisztviselők és amint hírlík újabban a kormány is — megoldani.

KÉT FELFOGÁS KÖZÖTT

A lakbérkérdés körül már nem egyszer zajlottak le nagy viharok nálunk. A háztulajdonosok, akik szilárd hívei a magántulajdonnak és a magántulajdonnal való rendelkezési jognak, azon az állásponton vannak, hogy

ők eleget tesznek az állammal és a közszembeni kötelezettségüknek, ha adót fizetnek, ha közterheket viselnek.

Amit ezenfelül kíván tőlük az állam, az mind jogtalan, az mind törvénytelen, mert a háztulajdonosoknak elvitázhatatlan joga van ahhoz, hogy tetszése szerint rendelkezék a maga tulajdonával, hogy olyan házbéreket szabjon, amelyenekre lehetőséget ad a kereslet és kínálat nyomán kialakult helyzet, hogy akkor mondjon fel a lakójának, amikor neki tetszik, egyszerűen, — hogy ura legyen a házáknak!

Ezzel az állásponttal szemben áll az a másik, amelynek százazek a képviselői, mindannyian, akiknek nem adatott meg, hogy magukat háztulajdonosoknak nevezhessék. Ez a másik véglete a kérdéskörüli álláspontnak abban kulminál, hogy védelmet kell biztosítani a lakbérloknak a háztulajdonosi tulpasásokkal szemben. Ez a védelem elsősorban: a jövedelemnek megfelelő házbér a kislakásoknál!

A DRAGA LAKÁS PROBLÉMÁJA

Néhány évvel ezelőtt, amikor még köztött bérek voltak, a lakásprobléma abban csucosodott ki, hogy nem volt elég lakás, kereskedőnyelven — a kereslet túlszárnyalta a kínálatot. Azóta lényegesen változott a helyzet.

Most nem a lakások elégtelensége, hanem a lakások magas bére a probléma. Hogy a lakáshiány megszünt, annak két magyarázata van: az egyik, hogy a konjunktúris jövedelmek megszűnésével le-

fokozottak az igények és, akik eddig 6-8 szobában laktak, most megelégszenek két-három szobával is és így a nagylakásokat fel kellett osztani kisebb lakásokra; a másik pedig az, hogy ugyahogy mégie csak történtek építkezések és új bérházak emelése. Ez nem csak Bukarestre áll, ahol

még ma is, a nagy pénzválság idején is jelentős építkezés folyik, öt-hat-hét emeletes bérpaloták épülnek,

hanem a kisebb vidéki városokban is, ahol ha nem is bukaresti intenzivitással, de azért történtek építkezések.

ÜZLETNEK IS JO A BÉRHAZ

Bukarestben egy kétszobás lakás, ha az valamennyire elfogadható, 50 ezer lejnél kezdődik,

de vannak kétszobás lakások, amelyekért 75 ezer lejt is elkérnek, a háromszobás lakás ára természetesen ehhez viszonyul és általában 80-90 ezer lej körül variál.

Indokoltak ezek a magas bérek? Nem! A házbérvédelem ma jóval meghaladja, sőt a kétszeresét is felülmulja a bankamatot, amely 6-8 százalékos, viszont

nem ritka az olyan bérház — különösen Bukarestben — amely a befektetett tőkének a 20 százalékát is meghozza.

Hogy nemcsak befektetésnek, de üzletnek is milyen kitűnő a bérház ma, arra jellemző, hogy a bankoktól elvont takaréktőkék igen jelentős részét fektették bérházba, ingatlanba. Űres lakás bőven van, tehát ez nem teszi indokoltá a magas béreket. A bukaresti gyűlésen rámutattak arra, hogy

Bukarestben például azért nem lehetnek alacsonyabbak a bérek, mert a háztulajdonosok inkább hónapokig tartják űresen a lakásokat, mintsem hogy olcsóbban adják ki.

Eppen ezért azt követelték ezen a gyűlésen, hogy a kormány vessen ki bírságot, vagy súlyos adót az űres lakásokra, mert csak ez vezethet a bérek leszállításához.

A TÖBBIT AZ IDŐRE KELL BIZNI...

Nem lehet tudni, hogy a lakberek újabb megmozdulásának lesz-e valamilyen eredménye, de az akciózásoktól eltekintve is, szinte érthetetlen, hogy akkor, amikor az egész vonalon lementek az árak, amikor

Két szegény német vándor a világérdeklődés központjában

A PÉCSKAI PRICCSÉN NEM A BIATORBÁGYI GYILKOSOK FEKÜSZNEK...

A rémlátások és a horribilis jutalom gyártja nagyban a gyanúsítottakat

Mit jelentett a budapesti rádió

Arad, szeptember 21

Szombaton délután a magyar rádió pozitívumként jelentette, hogy az aradmegyei Szemlak községben elfogták a bia-torbágyi vasuti merénylet két tettesét, két német mechanikust, akiket tüzharc után tudtak csak ártalmatlanná tenni s akiknél nagyszegű pénzt találtak és akiket Pécskára kísértek. Arad egy kevés időre a világérdeklődés centrumába került. Ott voltunk, kirándultunk a világ-szenzáció pontjaira és ezt láttuk...

Különös momentumok adódnak egy ilyen világszenzációnál, mint a bia-torbágyi katasztrófa.

Most, hogy az első feltevések, az első gyanúkok megdőlték, ismét szenzációt harsog a rádió: Arad közelében elfogták a bia-torbágyi merénylet két tettesét.

*

Ahogy így a soffőrrel alkuszom, még magam sem döntöttem el, menjek, vagy ne menjek ki a szenzáció bölcsojéhez, a pécskai csendőrszre, ahol — amint félórai szaladgálás után a szombat este elpihent hatóság gépezetből végre kiszedtem, — két német határátlépő di-dereg a takaró nélküli priccsen. Ekörül a priccs körül most legalább is Középeurópa figyelme, várakozása áll sorfalat és a két facipics fölé — legalább egy pillanatra — a határon átnövő akasztófa árnyéka rajzolódik...

*

Ilyenkor már hüvösek az esték. Hideg szél vág be a kocsi ablakán, ahogy zötyögve, hánnykolódva rohanunk a szenzáció után. Hüvösek az esték és korán pihen el a falu, amelynek sarát vadul

keverve, rohan az autó a csendőrsz felé, a ház elé, ahol megállunk, hogy szenzációt fuvarozzunk — hm, mit lehet tudni ezt? — talán az egész világnak.

*

Azt mondja a csendőrkáplár — ő a „legnagyobb” most a kihalt kaszárnyában —, azt mondja: Semmiről sem tudok. Nem fogtunk el senki „fejeset”. — Aztán kicsit csodálkozva néz rám, meghallgatja a mondókámat, aztán folytatja és a hangja is csodálkozó egy kicsit: — A két német, ez a két fiatalember, nem hiszem kérem, mit, hogy 15 milliót kap, aki elfogta őket? Ugyan már, két ilyen so-ványka-szegényke két fiúért? De hát tessék, nézze meg — morfondirozza, — hát-ha igaz. Ezzel a kezembe nyom két belső tárcát. (Valamelyik rádióállomás talán éppen most ismétli a már egyszer leadott hírt: a két letartóztatotttól mintegy hatmillió lej értékű pénzt és utalványt találtak.) Kicsit bizalmatlanul kérdezem: — Aztán sok pénz van-e a tárcákban? — Nézze meg, — mondja a káplár, — nézze meg, olyan űres, mint... — elhallgat. Hamarjában nem talál kellő hasonlatot. Mondom neki: nó és ez volt az egész vagyonuk. Azt mondja, röviden, velősen: — ez.

*

Hát Isten neki, nem az a kimondottan istenes dolog más tárcájában turkálni, de hát...

Tehát tessék, a tárca tartalma. Sárga tárcá. Tartalma: iratok. Először is két zöld vándor-munkakönyv, amelyen ez olvasható: Hitner Filip, alatta Wanderschein des Deutschen Herbergvereins (Deutsche Wander und Arbeits-ordnung). Az iratokból kitűnik, hogy Hitner a kölni ipariskolát végezte, Németországot augusztus 30-án hagyta el Passauban. A tárcában egy pesti villamosjegy van: szeptember 7-éről átlukasztva. Hitner 1903 december 3-án született. A tárca egyik érdekessége, hogy a két munkakönyv személyi adatai nem stimmelnek. Az első 1930-ból keltezett könyv szerint (közepes termete, ovális arca és) szürke szeme, fekete haja van. 1931. márciusában új vándormunkakönyvet váltott Hitner s ekkor már kék szeme és szőkés haja van a személyi adatok szerint. Különös ismertető jele, hogy bal alsó karját tetoválták. A tárcában talált lapok szerint Tirolban, Szolnokon, Kiskunfél-

Ha még egyetlen borotvapengével sem volt megelégedve, egészen biztos, hogy a „LÉRESCHÉ” borotvapenge

minden tekintetben kifogja elégteleni. A legraguyogóbb minőségű penge, az összes létező penge-márkák közt. Kérjen díjtalan próbát, a Romániai vezérképviselőtől: NARCISSE H. BALTHAZAR

Bucuresti, I. Str Selari 17.

a mezőgazdasági termények ára néhány év alatt harmadára, sőt a buza negyedére, az iparcikkek nagyrésze pedig legalább felére esett, a lakberek csökkenésének folyamata miatt olyan lassu és mi-ért jelentéktelen, mert a lakberek csak a luxuslakásoknál estek, a rendes polgári és kisegisztencia-lakások bére alig változott.

Természetesen alig ha szó lehet arról, hogy a lakbéréket maximálják, vagy hogy a kormány valamilyen erősebb beavatkozással oldja meg a kislakások problémáját, mert az általános felfogás az, hogy nem szabad visszamenni az időbe, ellenkezőleg

minél jobban el kell távolodni mindentől, ami háborus csökevény, ami megkötö a gazdasági és kereskedelmi szabadságot.

Igy mindössze két könnyítést akar hozni a kormány a lakók érdekében: 1. hogy a béreket havonként is fizetni lehessen; 2. hogy az érvényben levő szerződést a lakó felbontthassa, ha jövedelme nem bírja el a vállalt kötelezettséget.

A többit az időre kell bízni. POGÁNY MARCELL

egyházán, Abonyban és Pesten járt. Nagy darab magyar nemzeti színű szalag lapul az egyik rekeszben. Mellette két cédula, magyaryelvű felirattal: (szóról-szóra és betűről-betűre.)

Budapest. II. ker. Ostrom-utca. Kovács József cipésmester ur.

II. Szénatér közelében Budán. Kérem a Berlii fiatalembert a fenti címre eligazítani.

A másikon pedig: Két német utazó kér szállást Németországból jöttek.

(Ezen a cédulán még egy felírás is van: Pesti izz. hitközség, VII. Sip-utca 10).

A második tárcában családi képek, másik két vándormunkakönyv: Sonnenfeld Wilhelm Wolfgang, született 1912 szept. 18. evangélikus, 168 magas, kékeszemu, világos szöke, ovális arcu, anyajegye van az alsó ajkán.

Egyetlen érdekesség: néhány összetépett levelezőlapon, képeslapok, amelyek közül kettőn családi levél, mintegy négyen pedig primitív írással, elmosódott sorok, a „Wanderlöl”.

Ennyi az egész. — Revolver, — kérdem, — hol a revolver, amelyet elszedtek tőlük?

— Nem is láttam, mondja a káplár, aki már alaposan álmos. De azért bekukkant velem a községházára, ahol a két fiatalember fogva van.

Megnézem őket, alaposan, tetőtől-talpig. Jóképű, nyiltarcu fiúk. Az egyik jáger nadrágot visel, meztelen a térde. A másik briceszt hord. A világosság miatt pislognak. Megkérdem, mi van velük, egyszerű, természetes gesztussal kísérve, szinte egyszerre mondják: vándoroltunk...

*

A szenzációrakéta nagyot pukkant és kialudt. Az ideges várakozásba feszült Európa felriadt: hiszen a határok mentén mindenki gyanus, aki él, minden gyanus, ami mozog.

Rémlátások vibrálnak a levegőben és akik rémeket látnak, azok ott is „tüzet” kiabálnak, ahol csak néma, nyugodt, gondtól vert és elfáult emberektől lakott falvakon visz keresztül az autó. Az autó, amely arra is jó, hogy az álmok világából, a mondvascsinált szenzációk mellől, a valóságba suhanjon az emberrel.

BALLA KÁROLY

Telefon 145 Redoute Mozgó BRASSÓ

Ma, hétfőn utoljára Fritz Kortner felelthetetlen alakítása

„Egy test két lélek”

című drámai hatásokban bővelkedő világhíres film.

Előzőleg: Hetihíradó, Micky Maus.

HOLNAP, KEDDEN

„Die Drei von der Tankstelle”

(MESÉK A BENZINKUTRÓL)

LILIAN HARVEY, WILLY FRITSCH.

A franciák akadémikuskodása ellenére:

Ma ül össze Genfben az ideiglenes leszerelésről tárgyaló vitautülés

Genf, szeptember hó 21.
A Népszövetség közgyűlésének megnyitása után Grandi olasz külügyminiszter nagyobb beszédet mondott a leszerelésről s felvetette azt a gondolatot, hogy a februárban megkezdődő leszerelési konferenciára is kezdjék meg az ideiglenes leszerelést. E beszéd hatása alatt a Népszövetség közgyűlésének elnöksége meghívta Amerikát, Oroszországot, Törökországot, Argentínát és több délamerikai állam kormányát a ma, hétfőn kezdődő

értekezletre, amelyen az ideiglenes leszerelés kérdését vitatják meg. Ez az értekezlet természetesen csak elméleti jelentőségű határozatokat hoz, mindazonáltal a meghívott kormányok delegátusainak találkozója abból a szempontból érdemel nagy figyelmet, mert Franciaország hevesen ellenezte az értekezlet megtartását. A vitautülés egyébként Angliát és Amerika kormányának titkos megállapodása és nyomása alapján jött létre.

Brandsch Rudolf cáfolja a lemondásáról szóló híreket

Temesvár, szeptember 21.
A Románia területén szétszórta élő németek szövetsége vasárnap nagygyűlést tartott Temesváron. Az ország különböző vidékein élő németek kiküldöttek útján képviseltették magukat a temesvári nagygyűlésen.
Az elnöki széklet Brandsch Rudolf kisebbségi miniszter foglalta el. Bevezető beszédében ismertette a szövetség 8 esztendei munkáját s hangsúlyozta, hogy politikai szempontból mulhatatlanul szükséges a romániai németek egységes irányítása.
A nagygyűlés e tekintetben azt a határozatot hozta, hogy, miután az egyes országrészekben élő németek eddig csak a parla-

menti csoport útján állottak egymással érintkezésben, mostantól kezdve a politikai irányítást az országos szövetség veszi át, élén az évente más-más országrészből választott elnökkel. Az első évre dr. Muth Gáspár bányászati szenátort választották meg a szövetség elnökévé.
Brandsch Rudolf dr., kisebbségi miniszter a nagygyűlés alkalmával a B. L. temesvári munkatársának kijelentette, hogy nem igazak és teljesen alaptalanok azok a hírek, amelyek szerint ő le akar mondani a tárcájáról és Dél-Amerikába akarna kivándorolni. Ilyesmi eszébe sem jut, mert Romániában még nagy feladatok várnak megvalósításra.

A Néppárt kizárta azon tagjait, akik a Jorga-kormánytól megbízást vállaltak

Október 25-én és 26-án lesz a Néppárt kongresszusa — Egy új miniszterséget s két új államtitkárságot állítanak fel, ezzel szemben egy régi államtitkárságot megszüntetnek

Bukarest, szeptember 21.
A néppárt végrehajtóbizottsága vasárnap Averescu tábornok vezetésével ülést tartott, melyen nagy vonalakban megvitatották a belpolitikai helyzetet. Az ülés főszónoka maga Averescu volt, aki hosszú beszédében fenntartotta a régi tőzist: a jelenlegi kormány ellen, mint amely káros az országra, minden fegyverrel harcolni kell.
A végrehajtóbizottság Averescu szövege után elhatározta, hogy a párt ez-évi kongresszusát október 25-re és 26-ra hívja össze. A kongresszusnak — az előző évek szokásaitól eltérően — nem lesz tömegdemonstrációs jellege. A kongresszus újabb elnökké fogja megválasztani Averescut, akinek mandátuma az idén lejárt.
Egyébként a végrehajtó-bizottság vasárnapi ülésének volt egy igen érdekes momentum:

a párt kizárta tagjai sorából mindazokat, akik a Jorga-kabinet részéről valami megbízást fogadtak el.
A párttagokat már a Jorga-kormány megalakulásakor figyelmeztették arra, hogy az új kormány részéről semminemű funkciót sem vállalhatnak. Most a pártiroda összeállította mindazoknak a névsorát, akik a figyelmeztetés ellenére valamely tisztséget vagy megbízást vállaltak. Averescu javaslatára a végrehajtóbizottság kimondotta, hogy ezeket a

pártból kilépetteknek tekintik.
Goga Oktavian, aki külföldön tartózkodik, a végrehajtó-bizottság üléséről táviratilag mentette ki magát. Goga kedden érkezik vissza Romániába, de mielőtt Bukarestbe jönne, egy héttig Csucsán fog tartózkodni.

FELÉLESZTIK A BUKOVINAI MINISZTERSÉGET

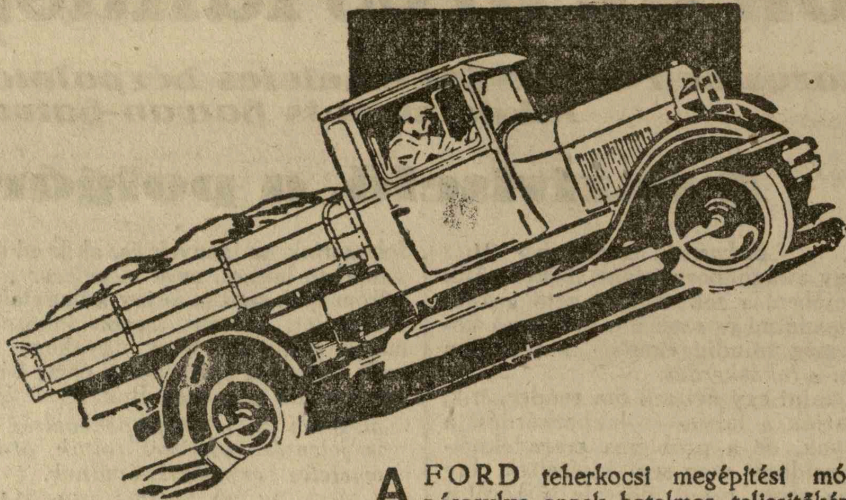
Jorga miniszterelnök még a múlt hét folyamán egy küldöttséget fogadott, mely arra kérte a kormányelnököt, hogy állítsa fel a megszüntetett bukovinai miniszterséget. A küldöttség kérését azzal indokolta, hogy ez a tartomány a legkétségbeesettebb helyzetben van s így feltétlenül szükséges, hogy legyen képviselője a kormányban.
Miután Jorga megígérte a küldöttségnek, hogy a kérelmet teljesíti, valószínűnek látszik, hogy a miniszterek száma a közeljövőben eggyel szaporodni fog.

ÁTSZERVEZIK A KORMÁNYT

Hírek keringenek arról is, hogy a bukovinai miniszterségen kívül még két államtitkárságot is szerveznek. Az egyiket a munkügyi és egészségügyi miniszterium, a másikat pedig a pénzügyminiszterium mellé. Miután azonban a törvény csak tíz államtitkárságot engedélyez s ez a szám már jelenleg be is van töltve, valószínű, hogy a két felállítandó államtitkárság kedvéért két régebbit be fognak szüntetni.
A Cuvantul értesülése szerint a parlament megnyitása után egy szélesebb körű átszervezésre is sor kerül, — mégpedig olyanképpen, hogy ez az átszervezés megoldja a Jorga-Argetoianu problémát.

— MADARPENZIÓ. Newyorkban egész sor állatklinika van, amelyet a legmodernebb szakorvosok vezetnek. — Legújabb alapítás ezen a téren egy madárpenzió, amelyet Miss Gatty Williams, az állatok nagy barátja létesített. A nyaralási szezon beálltával a madárpenzió zsúfolásig megtelik. Ötszáz madár találhat elhelyezést, a nyaralási idő előtt és után vagy kétszáz madár van a penzióban. A penzió vezetője, aki jártas az állatbetegségek kezelésében, nemcsak mint diagnosztikus, hanem mint műtő is működik. A penzió egyébként egész jövedelmező. Egy kanáriért hetenkint egy dollárt, egy papagájért pláne három dollárt kell fizetni.

A FORD TEHERKOCSI egy értékes segítőtárs

A FORD teherkocsi megépítési módja, párosulva annak hatalmas teljesítőképességével, ezt a kocsit megbecsülhetetlen segítőtársá teszik. Erőtéljessége, ellentárolóképessége, biztonságja és gazdaságos volta lehetővé teszik a szállítványok gyorsabb, számosabb és potom áron való eszközölését. Mint műszaki részleteket kiemeljük hátsó tengelyét, amelynek kiváló volta egy teherkocsi lényeges kelléke. Ezen tengely speciális típusu, csavarmentes, kúp alakú fogaskerékkel. A fogaskerék forgató tengelye hátrafelé van szerelve kettős konikus hengerrel. Ez csökkenti az irányból való eltérést és állandóan jó működésben tartja a fogaskerék forgató tengelyét és a fogas hajtókereket. Kérje a legközelebbi FORD-képviseletől az új FORD teherkocsi bemutatását és a Ford által nyújtott hitel részleteit.

FORD MOTOR COMPANY

KÉT ALVÁZ-TÍPUS:

Rövid modell 335 cm. Hossz-
szu modell 399 cm. terjedel-
mes áruk számára.

LINCOLN

Fordson

AIRCRAFT

Cantacuzino egészségügyi miniszter benyújtotta lemondását

Hatieganu Gyula volt erdélyi miniszter veszi át tárcáját

Bukarest, szeptember 21.
Most már nemcsak az ellenzéki, de a kormánnyal szimpatizáló lapok is tudatják, hogy a kormány összetételében a közeljövőben változások fognak történni. A Curentul értesülése szerint biztosra vehető, hogy Hatieganu Gyula kolozsvári egyetemi tanár, a Jorga-kormány volt első erdélyi minisztere megint be fog lépni a kormányba, most azonban mint aktív miniszter.
A lap szerint Cantacuzino professzor, egészségügyi miniszter, már régebbi idő óta benyújtotta lemondását, amit azért nem intéz-

tek el mindeztideig, hogy ezzel ne súlyosbítsák a kormány amugyis nehéz helyzetét.

Cantacuzino professzor azonban ragaszkodik lemondásához és így a megüresedett tárcát betöltéséről sürögősen gondolkodnia kell a kormánynak. Politikai körökben abból a tényből, hogy Argetoianu pénzügyminiszter több hosszabb megbeszélést tartott Hatieganu professzorral, arra következtetnek, hogy a kormány a kolozsvári egyetemi tanárt szemelje ki a jelenlegi egészségügyi miniszter utódául.

Alig két hét van még hátra

október 5-ig, amikor kezdetét veszik a Zsidó Kórház sorsjáték nyereményeinek húzásai.

Itt a nagy pillanat,

amelyben mindenki összehasonlíthatatlanul kedvező eséllyel próbálhatja ki szerencsáját.

SIESSEN ÖN IS

nehogy egész életében szemrehányásokat tegyen önmagának, hogy elmulasztotta a rikán kínáló alkalmat, amikor

száz lejért egymilliót nyerhet.

Az 1,000.000 lejes főnyereményen kívül közel 2000 kisebb-nagyobb nyeremény kerül kisorsolásra 200, 2.000, 10.000, 25.000, 50.000, 100.000 és 200.000 lejes címletekben.

Vegyen tehát még ma

Zsidó Kórház Sorsjegyet.

Postai megrendelésnél 100 lej beküldése ellenében portómányosan küld sorsjegyet a Zsidó Kórházegyesület Közponi Sorsjátékintézőségére. Cluj, Piața Unirii 20.

CEGÜNK FENNALLASÁNAK

25 éves jubileuma

ALKALMAVAL VEVOINKNEK EBBEN AZ ÉVBEN AZ EDDIGINEL IS NAGYOBB KEDVEZMÉNYEKET NYUJTJUK

SZÉKELY és RÉTI
ERDELYRÉSZI BUTORGYÁR RT.
MAROSVÁSARHELY

Fiókok: BUKAREST
BRASSO
NAGYSZEBEN

Kedvező Hízelési feltételek!
Garantált minőség!
Szenzációs árak!

Közgazdaság

Aktuális kérdés

Irta: Dr. Leitner Mihály

Szívesen adunk helyet az illusztris publicista fenti írásának, bár annak sem megállapításaival, sem pedig konklúziójával nem értünk egyet. A cikkirő által ajánlott „Betevők Országos Szindikátusa” nem lehetne életképes szerv, de ha az lehetne is, akkor sem volna alkalmas arra, hogy tökéletes munkát végezhesen a szobanforgó cél elérésére. Egyedüli előnye az lehetne, hogy — esetleg! — nem ártihata a betétesek érdekeinek. — (Szerk.)

Több is volna, de ez az egyik elődánthatatlan.

Évekkel ezelőtt, mikor még virágozott a bankkonjunktúra, megjósoltuk, hogy lesz még ennek börtje is. A bört beállott és ma már ott tartunk, hogy az ország legfontosabb és legsürgősebb feladatai közé tartozik pénzintézeteink megszilárdítása. Ezzel a kérdéssel áll és bukik mezőgazdaságunk, iparunk és kereskedelmünk egyaránt.

A banküzletnek főbb tényezői ezek: Alapítók, betét és visszeszámlázási hitel. A tapasztalat azt mutatja, hogy a betéti összegek jóval felülmúlják az alapítókét, akárhányszor tisztelesen is. Régi gyakorlat szerint a visszeszámlázási hitel éppen azt a célt szolgálta, hogy a betétesek igényeit akkor is ki lehessen elégíteni, ha a kihelyezett összeg nem folyik be abban a tempóban, amelyben a betéteket felmondják. A két tempó közötti hénag normális viszonyok között nem volt nagy és így a visszeszámlázási hitel ezt kifizelhette. Ma ezen a téren három irányban észlelhetünk hátrányos eltolódást. Kezdődik az az, hogy a gazdasági válság karmaiban vergődő adósok fizetési képessége erősen hanyatlott. Ezzel szemben, ugyancsak a válság hatása alatt, a betevők egyre türelmellenőbbek és bizalmatlanabbak. Betéti a bajt, hogy a visszeszámlázási hitel is erősen megcsappant.

Ha már most olyan intézkedéseket kívánunk tenni, amelyek e bajt gyökeresen orvosolják, akkor alaposan meg kell vizsgálnunk, hogy e három tényező közül melyik alkalmas erre?

A legradikálisabb orvosszer az volna, ha minden intézet az általa kezelt betéti összeg nagyságát emelné fel az alapítókét, de erre a mai viszonyok között gondolni sem lehet. Egyes pénzintézetek tehát oda törekednek, hogy akár szindikátusi, akár fuzionális alapon koncentrálják erejüket. Bármilyen tetszőtőnek látszik a megoldás ezen formája az első pillanatra, annyira értéktelen alapos átgondolás után. Ha például tíz pénzintézet egyenként 10.000.000 lej alapítókétől és 50.000.000 lej betétösszeggel rendelkezik, egyesülés után is ugyanez marad az arány és így a megváltozott külső forma vajmi keveset lendít a bajon. Az országban eddig is működött vagy tíz ilyen bankszindikátus, de a leromlási folyamatot megakadályozni képtelenek voltak. Ugyanez a sors vár tehát a tizenegydik szindikátusra is.

A banküzlet második tényezője, a visszeszámlázási hitel nem hogy emelkedésre nyújtana reményt, de örvendenünk kell, hogy eddigi nioján megmarad.

Ebből következik, hogy a betéti összeg az egyedüli tényező, amelynek biztosítása mellett a bankügy nyugodtpontra juthatna.

De miképpen volna ez elérhető?

A néhai Ötvös Károly definíciója szerint a „észonyes azon birka, amelynek először leírják a gyapját, aztán tejében vízbe löbják. Ez a definíció fokozottabb mértékben áll a bankbetevőkre. A részvényesnek legalább a közgyűlésen van némi joga, de a betétesnek rendszerint csak a bank bukása után van joga az utcán tüntetni és sorsa jeltt keseregni, holott — amint a bevezetésben tiemeltük — minden pénzintézetnek legáltalmasabb forrása a betét. És éppen ennek a legfontosabb banktényezőnek nincs semmi szervezete, amellyel a bank üzletmenetére befolyást gyakorolhatna. Ez a befolyás nemcsak az ő érdekeit óvna meg, hanem a bankét is, tehát egy ilyen szervezettől a bankoktak sincs okuk idegenkedni. A betétesek szervezete minden pénzintézethez delegálna egy agot az igazgatóságba, aki éber figyelemmel kísérné az üzlet minden ágát és így a betevők közönség fokozott bizalommal viseltetnének az intézet iránt és még olyan esetekben sem titlenmetlenkednék, ha a betétek folyósítása dőszakonként nehezekebb volna. Hogy mit jelentene ez a bizalom az üzletmenet nyugodtságára, a betétek fokozódására, azt számokban kifejezni nem is lehet. A hitelgények zavartalan kiegyenlítése pedig az egész ország konszolidálását jelentené.

Vissza tehát a vakvágányokról az egyedüli helyes utra és alakítsuk meg a Bankbetevők Országos Szindikátusát!

Csődöt rendeltek el a bukaresti Bancii de Industrie și Comerț ellen

A bank megfelebbezte az elsőfoku bíróság döntését

Bukarest, szeptember 21. Megirtuk annak dején, hogy a bukaresti Bancii de Industrie și Comerț kényszeregyezséget kért az ilfovi törvényszéken. A banknak

69 millió lej a passzívja és hitelezőinek 100 százalékos egyezséget ajánlott fel, amelyet három év alatt akart kifizetni.

A hitelezők és betétesek leszavaztatása alkalmával a kényszeregyezés mellett

16 millió lej követelést reprezentáló hitelező szavazott, míg a többi hitelezők a szavazástól tartózkodtak.

Annál feltünőbb és meglepőbb, hogy az ilfovi törvényszék mai tárgyalásán a bank kényszeregyezségét elutasította és a bank ellen elrendelte a csődöt. Az indoklás az, hogy a hitelezők többsége nem nyilatkozott a kényszeregyezés elfogadása mellett. A törvényszék határozatát a bank megfelebbezte a táblához.

Összeül a cukorgyárosok és a répaatermelők vegyesbizottsága

A kereskedelemügyi minisztérium a répaarak új megállapítása során olcsóbbá akarja tenni a cukrot a fogyasztás számára

Bukarest, szeptember 21.

Az ipar- és kereskedelemügyi minisztériumban rövidesen összeül a cukorgyárosok és cukorrépaatermelők vegyesbizottsága, hogy a répaárakra vonatkozólag új megállapítást kössön. Amint ismeretes, ez év elején hosszas tárgyalások után olyan megállapodást kötöttek az érdekeltek, hogy ebben az évben a tavalyinál jóval kevesebb répát fognak termelni a gazdák, mert

a gyárak — miután jelentős készletük maradt fenn tavalyi cukorból, — nem tudják az eddig termelt répamennyiségeket feldolgozásra átvinni.

Ennek ellenében a gyárak a tavaly megállapított répaárakat minden levonás nélkül fizették ki a gazdáknak.

Ez a megállapodás október elsejével lejár és így új megállapodás létesítésére van szükség.

Amint értesülünk, a minisztérium a mostani ármegállapítás során módját akarja ejteni annak, hogy úgy a gyárosok, mint a répaatermelők áldozatkészsége folytán szállítsák le a cukor árát a fogyasztás számára.

Hogy a minisztérium kezdeményezése eredménnyel fog-e járni, az egyelőre a jövő titka.

Nem 400, hanem 40 millió!

Ahogy a Nemzeti Bank az erdélyi pénzintézetek segítségére siet

Bukarest, szeptember 21.

Bocsánatot kérünk, egyszerű újságrírói elírás volt. Nem négyszáz, hanem — negyven. Nem négyszázmilliót kapnak az erdélyi pénzintézetek Gyárfás Elemér, az Erdélyi Bankszindikátus intervenciójára a Nemzeti Banktól, hanem csak negyvenet. E sorok írója, aki az erdélyi pénzintézeteknek nyújtandó gyorssegélyről beszámolt, bevallja, hogy egyszerűen tévedett. Negyvenet akart mondani és négyszázat mondott. Ugyanis olyan természetesen találta nem a negyvenet, hanem a négyszázat, hogy egy pillanatig sem gondolt arra, hogy a négyszáz negyven is lehet.

Mert négyszázról kellett volna szó essék a Nemzeti Banknál, nem negyvenről. Negyven millió is szép pénz, nem mondjuk, de csak egy summában. Szétosztva bizony nagyon is kevés. Olyan kevés, hogy majdnem egyenlő a semmivel.

A Nemzeti Bank, amely néhány héttel ezelőtt öt bukaresti nagybancnak kerek egy milliárdot adott, hogy a pillanatnyi helyzetet mentse, ezenkívül az állam körülből két és félmilliárd értékben pet-

roleumrésvényeket vett át az illető bankoktól, hogy ne terhelje a gyomrukát ez a megemészthetetlen ballaszt, negyvenötven erdélyi banknak mond és ird — negyven millió lejjel „siet” a támogatására. Nem négyszáz, hanem negyven millióval. Hogy ebből mennyi jut egyre, nem is fontos kiszámítani. Az erdélyi bankok nem kevesebb, mint hét milliárd betétet kezelnek, ennek a betétstocknak az ártámogatására kapnak tehát „ujabb” negyven milliót váltóhitelek formájában a bankok. Nem négyszáz milliót, csak negyvenet. Ezért tévedtünk, ezért írtuk el magunkat. Egy pillanatig sem jutott eszünkbe, hogy a minimális négyszáz, maximális negyven is lehet. Bocsánatot kérünk az erdélyi bankoktól, hogy megfosztottuk őket egy illuziótól. A négyszáz millió illuziójától. A Nemzeti Banktól is bocsánatot kérünk, hogy fel mertük tételni róla, hogy négyszázat is hajlandó, nem csak negyvenet. Hogy is tételhetünk fel ilyen naivitást a tisztelt Nemzeti Bankról! Hogy ő négyszázat adjon az erdélyieknek!...

(P.)

A nagy kivétel miatt:

Románia kénytelen lesz orosz, vagy kanadai búzát vásárolni

Jonescu-Sisesti a belföldi agráradósságok konvertálásáról és a nagy búzaexport következtében beállható búzahiányról

Bukarest, szeptember 21.

Brailában tegnap konferenciát tartottak az alsódunai agrárszövetkezetek, amelyen Jonescu-Sisesti földmivelésügyi miniszter nagyszabású expozét tartott az agrárhelyzetéről. A miniszter többek között kifejtette, hogy már csak rövid idő kérdése, hogy a mezőgazdasági adósságok konvertálását keresztülvigye a kormány. Egyetlen megoldás mutatkozik erre, mégpedig, hogy a mezőgazdasági adósságokat, amelyek nemcsak az agrártermelőket, hanem a vidéki pénzintézeteket is

nyomják, 10—15 évre szóló jelzáloghitelekkel változtassák át, maximálisan 10 százalékos tőke és kamattörlesztés formájában.

A kongresszuson az egyik bukaresti lap munkatársa megkérdezte a minisztert, hogy mennyiben felel meg a valóságnak az, hogy Románia, amely az előirányzott mennyiséget jóval meghaladó búzát exportált, kénytelen lesz orosz búzát behozni az országra. A miniszter ezzel kapcsolatosan a következőket mondotta: — Igen, valóban így lesz, hogy Ro-

Fehérebb fogisor 3 napon belül

A KOLYNOS fogkrém csodás hatása habja, a legcsunyább fogsort 3 napon belül, 3 színárnyalatban fehérebbé és fehérebbé teszi! Feloldja a fogak csunya, sárgás lerakódását és megtisztítja a fogsort, olyanformán, hogy a fehér zománc lerakódás, foltok nélkül évről évre jusszon.

Azonnali hatással megöli a szájüreg veszedelmes bacillusait, amelyek megtámadják a fogakat és a fogszu okozói. Használja három napon át a csodás KOLYNOS fogkrémet — egy cm. hosszúságú darab száraz fogkefére kinyomva — reggel és este, az eredmény magáért fog beszélni.

mánia később bizonyos mennyiségű buza-behozatalra fog szorulni. Az előirányzott 40—50 ezer vagon helyett eddig több mint 70 ezer vagon búzát adtunk el a külföldnek, amit kizárólag a bevezetett kiviteli prémium tett lehetővé. Hogy ha az ország tényleg rászorul majd a buza-behozatalra, az csak orosz, vagy kanadai buza lehet, amelynek ára valószínűleg jóval alacsonyabb lesz, mint az az ár, amelyet mi kaptunk most a búzáért. Hogy milyen mennyiségű búzát kell majd beszerezniünk, azt nem lehet most még megállapítani, mert ez függ többek között attól is, hogy exportálunk-e még további buzamennyiségeket a külföldre, vagy nem? Ez kizárólag a további áralakulástól függ, mert kínálat még van bőven a belföldi piacon.

Kis Közgazdasági Hírek

Az ilfovi törvényszék, a fizetésektelen Berkowitz-bank kényszeregyezése ügyében, a hitelezők megszavaztatásának dátumát szeptember 30-ról október 30-ára tette át, mivel a könyvszakértők még nem készültek el munkálataikkal.

Szeptember 26-án az ország dinnyetermelőinek kiküldöttéi értekezletet tartanak Bukarestben, a Gyümölcstermelők Szindikátusánál.

Az iparügyi minisztériumban Vasilescu-Karpen miniszter részvételével szakbizottsági értekezlet volt, amelyen az érvényben lévő energiatörvény módosításának ügyét tárgyalták.

A kereskedelemügyi minisztérium lépéseket tett a német birodalmi kormánytól a megkötött román-német gazdasági egyezmény életbeléptetése érdekében. Amint ismeretes, ez az egyezmény, amely a preferenciális vámsszellemben jött létre, nagybőrszában kedvezményeket biztosít a román agrártermények számára. A kereskedelemügyi minisztérium azt reméli, hogy a német kormány hozzájárul ahhoz, hogy az egyezményt a két állam november 1-ével életbeléptesse.

A tojaskivittell ellenőrző törvény újabb módosítására vonatkozó rendeletek ma életbelépnek. Az exporttojas standardizálását a vá-mok mellett működő bizottságok az eddiginél szigorúbb normák mellett fogják eszközölni, hogy a súlyny tojas kivittel a külföldi piacokra meggátolják.

A fémek beváltását szabályozó bizottság az ezüst kilogrammonkénti árát 1.411 lejben állapította meg.

A földmivelésügyi minisztérium legújabb jelentése szerint az ország tengeri termése várakozáson felül alakul. Hozzávetőleges becslés szerint mintegy 6.000.000 tonna kukoricára számíthat ebben az évben Románia.

Oradea legforgalmasabb üzlete családi okok miatt
fűszerdetail
igen könnyű feltételekkel átadó.
Garantált havi 30 ezer lej
ket „Biztos jövedelem” jellegén Rudolf Mosse hirdetőiroda Oradea továbbít.

Sport

3:0-ra verték a magyarok a cseheket

Budapest, szeptember 21. Huszezer főnyi közönség jelenlétében tegnap délután zajlott le Magyarország—Csehszlovákia mérkőzése, amely 3:0 (3:0) arányban a magyar csapat győzelmével végződött. A mérkőzés bírói tisztét Bauwens töltötte be.

A magyarok góljait, az első félidő 11-ik percében Turai, a 15-ik percben Avar, a 32-ik percben pedig Kalmár lőték. A magyar csapat minden bizonnyal megérdemelte a győzelmet. Az első félidő második negyedőrájában olyan játékokat produkáltak, amilyenre régen nem volt példa. A fedezetsor Sárosi ve-

zetésével kifogástalanul működött, a háttvéd-pár is feltűnt biztos higgadt játékával. A csatársorból főleg Avar és Kalmár emelkedtek ki a játékosok közül, Markos viszont meglehetősen gyakran hibázott. Turai a szokatlan posztján nem találta fel magát. A magyar csapat a második félidőben gyengébb nívón mozgott, a csehek azonban az egész mérkőzés tartama alatt sem mutattak különösebben veszélyes akciókat, a csapaton egyébként is letörés volt észlelhető. Egyénileg Svoboda, Madrazil és Kada voltak a legjobb cseh játékosok.

Darányi világrekordja

Budapest, szeptember 21. A MAC tegnap délután rendezett nemzetközi atlétikai versenyen Darányi két kezes súlydobásában, 28.67 távval új világrekordot ért el. (A régi rekord 28.04.) Ugyszintén magyar rekordot je-

lent egykezes 15 méter 43 centis dobása is, amely mindössze 39 cm.-el kevesebb, mint Douda cseh bajnok teljesítménye. Donogán, diszkoszvetésben 47 méter 96 cm.-es dobásával új országos rekordot állít fel.

Végeért a brassói löverseny

A vasárnapi versenyszámokat Mária királyné is végignézte

Brassó, szeptember 21.

A „Brassói Lovaregylet” által rendezett második lovasmérkőzés szombat délutáni programjának befejező látványosságát képezte az ezredek harca (csoportharag), amelyben a versenyző ezredek három-három tisztje vett részt. A győztesek a következők: 1. A 4. Rosiori ezred (Bukarest), 2. A 8. Rosiori ezred (Botosani), 3. A fargovistei lovagló iskola.

A páros díjugratás tiszteletdíjainak nyertesei: 1. Petrescu urhölgy és Tudoran fl. 2. Schmidt Margo urhölgy és Schmidt Ottó. 3. Dungyergy Baba urhölgy és Vulturescu alezredek. 4. Stepanof Olga urhölgy és Niculescu főhadnagy.

Vasárnap a lovasmérkőzés harmadik napján, délelőtt közép és nehéz kategóriájú vadászugratást mutatták be a versenyző lovasok. A nehéz vadászugratás nyertesei: 1. Berlescu C. őrnagy, 2. Tudoran Toma főhadnagy, 3. Parascu f. főhadnagy, 4. Maftai C. főhadnagy, Aslan kapitány.

Vasárnap délután az összes versenyzők felvonulása után megkezdődött a reklám-akadályok ugratása. Az akadályok a gyárak és kereskedelmi vállalatok reklámjaiból voltak összeállítva. A ver-

seny folyama alatt három órákor jeleztek Mária özevgy királyné és kíséretének megérkezését. Az elnökség által történt fogadtatás után Mária királyné a himnusz hangjai kíséretében foglalta el helyét a királyi páholyban és onnan a legnagyobb érdeklődéssel nézte végig az ugratásokat, a fogatszépversenyt és Chirculescu kapitány műlovaslását. Mária királyné hat óra előtt távozott a versenyről és a látottakról a legnagyobb elismeréssel nyilatkozott a lovaregylet elnöksége előtt.

A reklámugratás győztesei: 1. Plcsoianu kapitány, 2. Stefanescu főhadnagy, 3. Andrescu főhadnagy, 4. Chirculescu kapitány 5. Aslan kapitány, 6. Gheorgiu főhadnagy.

A fogatszépverseny bemutatása alkal-mával általános feltűnést keltett és zajos tetszést idézett elő Schmidt Ottó pompás ötösfogata.

A lovasmérkőzéseket vasárnap este a Korona étteremben társasvacsora zárta be és ugyanott osztották ki a versenydíjakat is.

♦ Román boxoló nyerte meg az európai boxbajnokságot. Bukarestből jelentik: Románia boxbajnoka, Lucian Popescu tegnap mérte össze erejét hatalmas nézőközönség előtt Carlos Flix francia boxolóval, aki Európa bajnoka. A román boxoló tizenöt forduló után minimális fölényrel győzött az európai bajnok fölött. A bukaresti eredmény sportkörökben óriási feltűnést keltett.

PRIMARIA MUNICIPIULUI BRASOV

No. 22.667—1931. serv. econ.

ARLEJTESI HIRDETMÉNY

Ezennel közhírré tesszük, hogy a 150 vagon gázzal szállítása céljából folyó évi szeptember hó 25-ére kiirt árlejtés folyó évi október hó 10-ére, délelőtt 9—11 órákor lett elhalasztva.

Brasov, la 18. Septemvrie 1931.

Comisia Interimară,

Presdinte:

Suciu m. p.

Secretar General:

Maxim m. p.

HIRDETMÉNY

A nagyborosnyói szövetkezet október hó 12-iki belépésre boltkezelőt keres. Javallalmazása a forgalom 4 százaléka. Monopol és gyufa után 1 százalék. 2 szoba, konyha lakás. Az évi forgalom kb. 800.000 lej. Övédkul 30.000 lej készpénz és 70.000 lej értékű ingatlan bekebelezés kívántatik meg, váltófedezettel. Pályázatok október 4-ig az igazgatóság címére küldendők. Csak rős, szakképzett kereskedők pályázhatnak.

Ujítsa meg

lejárt előfizetését, hogy a lapot zavartalanul és fennakadás nélkül küldhessük.

A kiadóhivatal.

Egészségügyi műszaki vállalat

Fürdőszoba, központi lűt s szellőzőberendezések. Vizvezetési és csatornázási munkálatok, szakmérnöki tervezés és vezetés mellett

KERTÉSZ HENRIK BRASSÓ.

GENIUS

Kis

LEXIKONA

1615 oldal, 800 képpel és 64 műmelléklettel.

Mélyen leszállított árban kapható

Fűzve 200.— lej.

Kötve 250.— lej.

Vidéki megrendeléseknél még 20 lej küldendő portóra Megrendelhető a

BRASSÓI LAPOK Könyvosztályánál.

BRASSÓ.

Megérkeztek az őszi és téli DIVATLAPOK!

Általános női divat:

	LEI
Stella - - - - -	95
L'Elegance feminine - - - - -	95
Astra - - - - -	110
Smart - - - - -	130
Juno - - - - -	125
Elite - - - - -	125
Iris - - - - -	135
Grand Revue des Modes - - - - -	140
Revue Parisien - - - - -	140
Star - - - - -	150

Speciális kabát és kosztüm lapok:

Confection Juno - - - - -	125
Manteux et Costumes - - - - -	105
Nouveaux Costumes et Manteaux - - - - -	125
La mode pour Costumes et Manteaux - - - - -	125
Star Manteaux et Costumes - - - - -	135
Costumes Manteaux - - - - -	135
Smart London Styles - - - - -	255
Le Tailleur Moderne - - - - -	260

Gyermekek divat:

Lyons Knaben Album - - - - -	60
L'Enfant Elegant - - - - -	100
La Mode Infantine - - - - -	130
L'Enfant Juno - - - - -	100
Star L'Enfant - - - - -	90
Jeunesse Parisien - - - - -	180

Fehérnemű:

Lingerie Elégante - - - - -	225
Fentieken kívül a rendes havi szabás mintás divatlapok állandóan kaphatók.	
Record - - - - -	40
Schöne Wienerin - - - - -	40
Párizsi divat - - - - -	40

Póstaí rendeléseknél a nagy divatlapoknál portó 20 Lei, a kis lapoknál 5 Lei.

Brassói Lapok Könyvosztálya

APRÓHIRDETÉSEK

Hétköznap: egy szó 6, vastag betűkből 12 lej. Vasárnap: 7.50, illetve 15 lej. Legkisebb hirdetés 10 szó. Negyszeri hirdetés esetén 25% engedmény. Állást keresőknek 25% kedvezmény. A bukaresti kiadás részére: szavanként 3 lej, 50-szeri megjelenésnél 2 lej.

Vétel-eladás

Eladó: 3-szor szoba konyhás ház elfogadható áron. Brassó, Felső Cacova-u. 37. Erdekldni Kórház-ucca 17. kalapszalón. 14879

Keveset viselt PÉZSMABUNDA igen olcsón ELADO. Cim 14835 szám alatt a brassói kiadóhivatalban.

Egy teljesen új 1931 Fordson traktor ekével minden elfogadható árért eladó. Orbán trafik Odorheiu. 14921

Főhelyen fűszer-üveg- és porcellán-üzlet eladó. Értekezni lehet Pop János kereskedőnél. Mercuria Ciuc. 14922

Keresek GRAMMOFONOKAT, használt, jókarban levőket. Brassó, Kapu-ucca 8. Energia. 14816

Vennék tényszerős lencsákat 15—36 cm.-ig való gyutavval, valamint sport-felvételre alkalmas gépet. Klein fényképész, Ditró. Csikmeöye. 14945

2-szer szoba-konyhás ház portmentes helyen eladó. Brassó, Lővész-utca 27/c. 14941

CUKRASZDÁK modernül berendezve Erdély nagyobb városában eladó. Bővebbit: Klein Józsefnél Arad, Páta Luther 3. 14936

Allást keres

Nagy gyakorlatu, öt nyelvben perfect jogász, ügyvédnél, közjegyzőnél, bankban, állást keres. Cim 14920 sz. alatt a brassói kiadóban.

Négy kereskedelmi végzett bank-prakszissal bíró fiatalember, szerény igényekkel, állást keres. Cim 14917 szám alatt a brassói kiadóban.

NŐI-SZABÓ vállalt bármilyen divatu női-köpenyt 400 lejtől 600-ig. Brassó, Crisan-u. 23. (Volt Lővész-ucca.) 14928

FÉNYKÉPÉSZSEGÉD keresztény, szakmában teljesen jártas, elsőrendű munkaerő, állást keres. Cim 14831 sz. a. a brassói kiadóban.

Állást keres intelligens, komoly leány, ki perfect varrásban, kézimunkában; gépirásban és irodamunkában is némi jártassága van. Elmenne családhoz, irodába, vagy varrodába. Megkereséseket „Megbízható” jelíggel a brassói kiadóba kér. 14941

Házvezető állást keres Perfekt főz, varrni tud. Leveleket „Idősebb” jelíggel a brassói kiadóhivatala továbbít. 14938

Allást nyer

CUKRASZ SEGÉDEKET keresek áthuzót, sütit, csakis elsőrangú munkaerőket. Ajánlatokat továbbít Klein József Arad, Páta Luther 3. 14937

Lakás

Szépen bútorozott nagy szoba, azonnal kiadó. Brassó, Str. Jorga 6. Zafirescu villa, footballpályával szemben. Braun. 14817

Földszinti lakás, nagyon elegáns, Bukarestben, a Regina Maria színház mellett kiadó. 5 szoba, hall, kert, mellékhelyisége. Siern ügyvéd, Splaiul Independenței 11. 14946

Francia órák

mellett kezdők és haladók részére Per-not módszer. Cim a kiadóban

Intézményes órádiak

Műszaki könyvekben,

nyelvtanokban, szótárakban állandó nagyraktár a Brassói Lapok Könyvosztályában. Kérje díjtan árjegyzékeinket.

B. L. Kocsis Béla

Felelősszerkesztő:

BRASSÓI LAPOK nyomdavidálatának kiadása és elosztása nyomdáján.

ELŐFIZETÉSI ÁRAK: Havonta 100, negyedévre 300, félre 600, évente 1200 lej. Magyarországra negyedévre 14, félre 28, évente 56 pengő. A többi külföldi államokba negyedévre 420, félre 820, évente 1600 lej

Fiókkiadóhivatal és szerkesztőség Hunyad- és Alsófehérvármegyék részére Déva, Str. Ioan Creanga 2. Telefon 17. (Balogh Géza)

MEGBIZOTTAK. Arad: Piața Imparatul Traian 1. (Halmágyi Pál) — Bukarest: Dán Dániel Gerő Sándor és Kohn Jenő. — Dés: Str. S. Barnabiu 10. (Osztián Kálmán) — Kolozsvár: Str. Dubalariu 7. (volt Timár-utca) (Neumann Ignác). — Marosvásárhely: Benjámín Árpád Str. Bererie 1 (Sörház-u.) — Nagyszeben: Strada Turnului 13. (Szigetváry László) — Nagyvárad: Str. Nic Jiga 32 (Szabó Gyula) — Szatmár- és Máramaros megye: (Szöke György) Szatmár Mária-u. 7. — Szilágysomlyó: (Hesperin Ernő) — Temesvár: Gyárváros, Tigris-utca 4. (Halmágyi Pál). — Torda: Str. Regele Ferdinand 25. (Dénes József).

Központi szervezők pénzfelveteli jogosultsággal: Bartha Géza, Dán Mózes. HIRDETÉSEKET felvesznek a kiadóhivatalok, a megbízottak, valamint minden bel- és külföldi hirdetőiroda. Részletes tarifákkal készséggel szolgálunk.